

Beskidzki Dom Maklerski S.A.

GIEŁDA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH (GPW) WYBÓR I OCENA SPÓŁKI GIEŁDOWEJ

- strategię inwestycyjne**
- analiza fundamentalna**
- analiza techniczna**

INSTRUMENTY RYNKU KAPITAŁOWEGO

Kraków, 2009 r.

www.bdm.pl

Gramy dla Ciebie
We play for you

Beskidzki Dom Maklerski S.A.

GIEŁDA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

„Giełda to gra dla ludzi młodych...” – JULIAN ROBERTSON

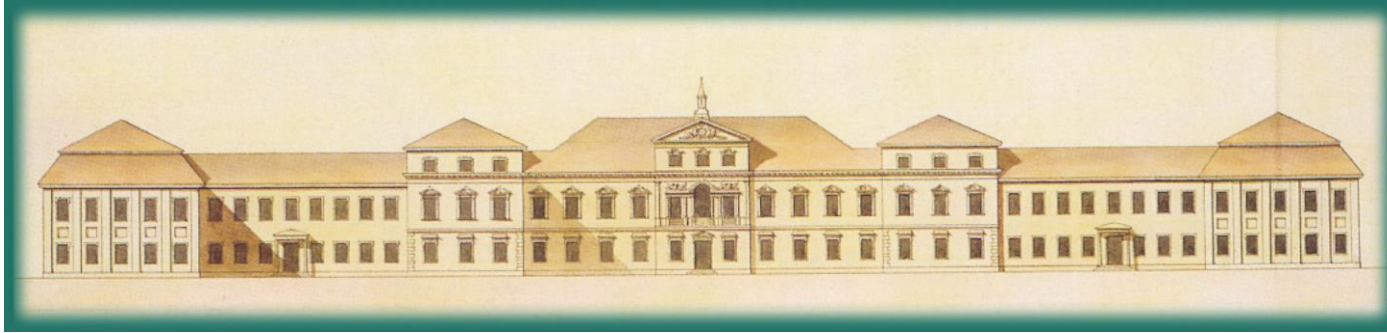
„Uważam robienie interesów za relaksujące. Wyczekuję każdego dnia, aby udać się do biura”

LAURENCE TISCH

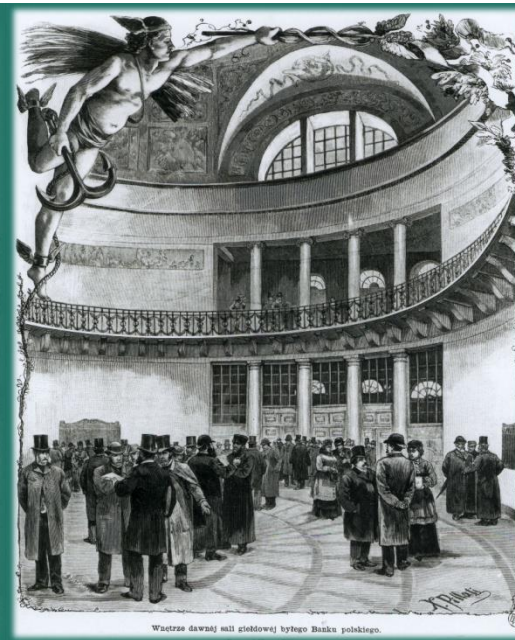
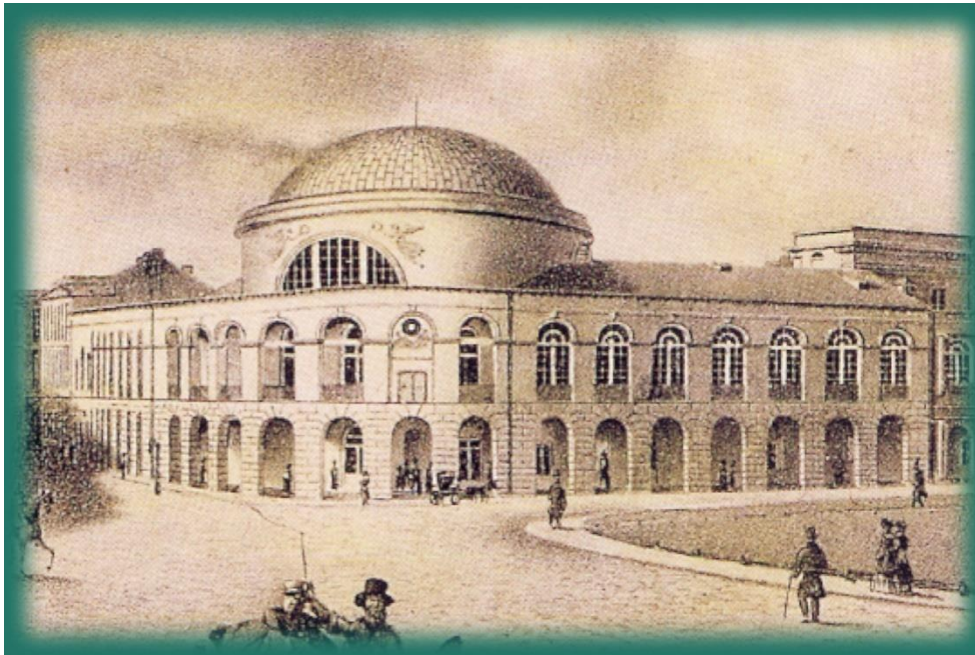
www.bdm.pl

Gramy dla Ciebie
We play for you

SIEDZIBY GPW

Pałac Saski, 1817 r.
pierwsza siedziba
Giełdy Kupieckiej

Bank Polski
siedziba Giełdy
w latach 1828-1877

Beskidzki Dom Maklerski S.A.

SIEDZIBY GPW

Ul. Królewska 12/14
siedziba Giełdy w latach 1877-1939

Ul. Książęca 4
siedziba Giełdy od 2000 r.

Ul. Nowy Świat 6/12
siedziba Giełdy w latach 1991-2000

Gramy dla Ciebie
We play for you

GIEŁDA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH (GPW)

Giełdą papierów wartościowych są regularne, odbywające się w określonym czasie i miejscu, podporządkowane określonym normom i zasadom, spotkania ***osób pragnących zawrzeć umowę*** kupna-sprzedaży oraz ***osób pośredniczących*** w zawieraniu transakcji.

Przedmiot „umowy” stanowią papiery wartościowe, przy czym ceny owych transakcji ustalane są na podstawie układu podaży i popytu, a następnie podawane do wiadomości publicznej.

Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (GPW) jest spółką akcyjną utworzoną przez Skarb Państwa na mocy Ustawy Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi i funduszach powierniczych (obecnie uchylonej).

Akt zawiązania Spółki został podpisany 12 kwietnia 1991 roku, a pierwsze notowania odbyły się 16 kwietnia 1991 roku.

Na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie **można sprzedawać i kupować tylko papiery wartościowe, które są zdematerializowane.** W praktyce dematerializacja oznacza, że inwestor nabywający akcje spółki otrzymuje imienne świadectwo depozytowe, które jest potwierdzeniem złożenia do depozytu papierów wartościowych. Wystawcą świadectwa jest dom maklerski, bank lub Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych. Świadectwo nie jest papierem wartościowym i może podlegać odnowieniu w razie utraty.

Na pierwszą sesję złożono 112 zleceń, a wartość obrotu wyniosła 3960 zł, notowane były na niej następujące spółki :

Exbud

Kable

Krosno

Próchnik

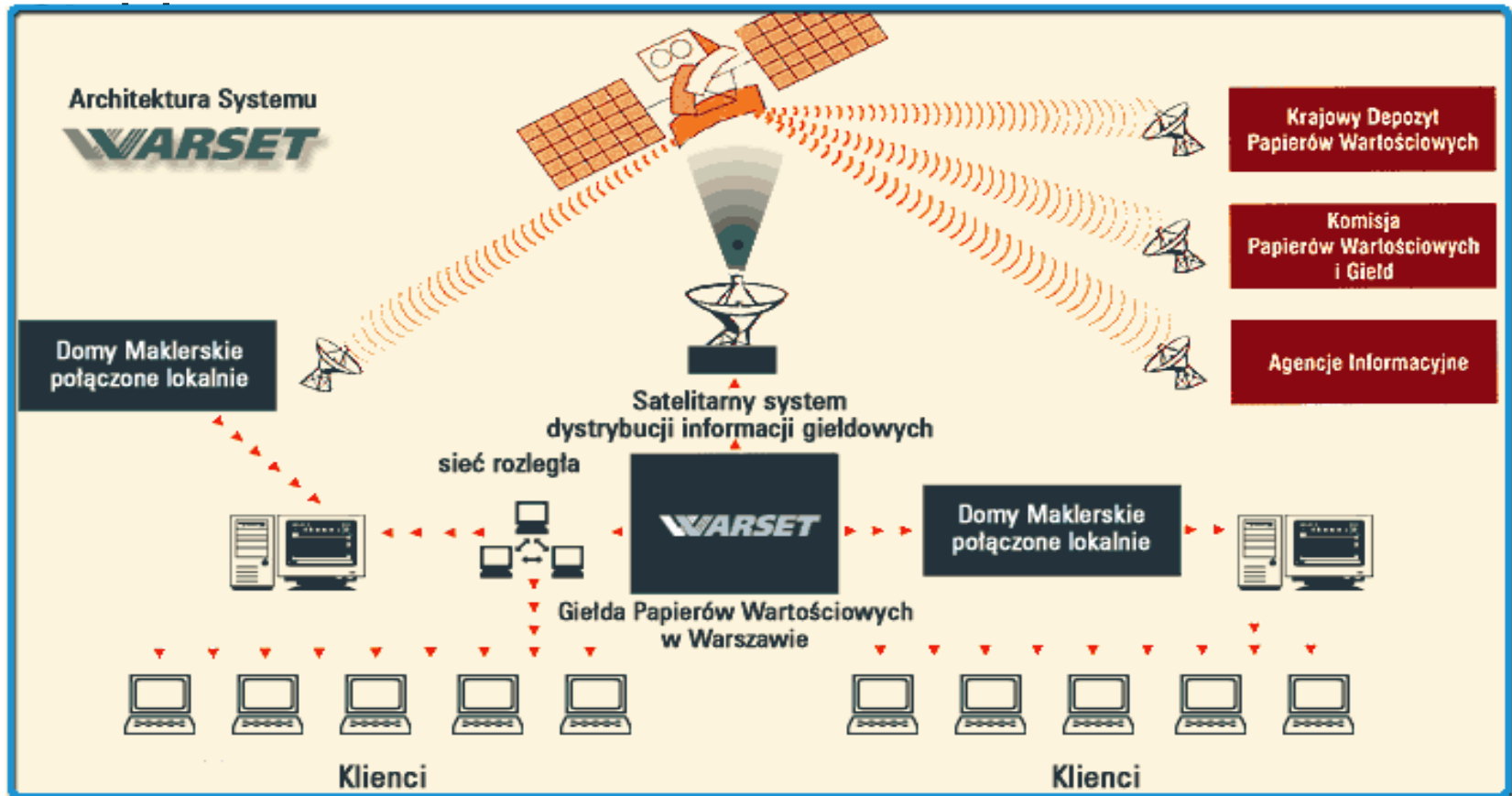
Tonsil

W pierwszym roku działalności GPW w Warszawie notowania odbywały się raz w tygodniu.

Od listopada 2000 roku notowania na GPW prowadzone są w nowym systemie transakcyjnym **WARSET**. Podobne systemy wykorzystywane są m.in. w Paryżu, Brukseli, Amsterdamie, Chicago oraz Singapurze.

WARSET zapewnia pełną automatyzację przekazywania zleceń, zawierania transakcji, sprawny dostęp uczestników rynku do systemu obrotu papierami wartościowymi oraz szerokie możliwości korzystania z informacji o sytuacji na rynku.

Ponadto WARSET umożliwia inwestorom szersze wykorzystanie możliwości przesyłania zleceń przez internet - systemy biur maklerskich są zintegrowane z systemem giełdowym.

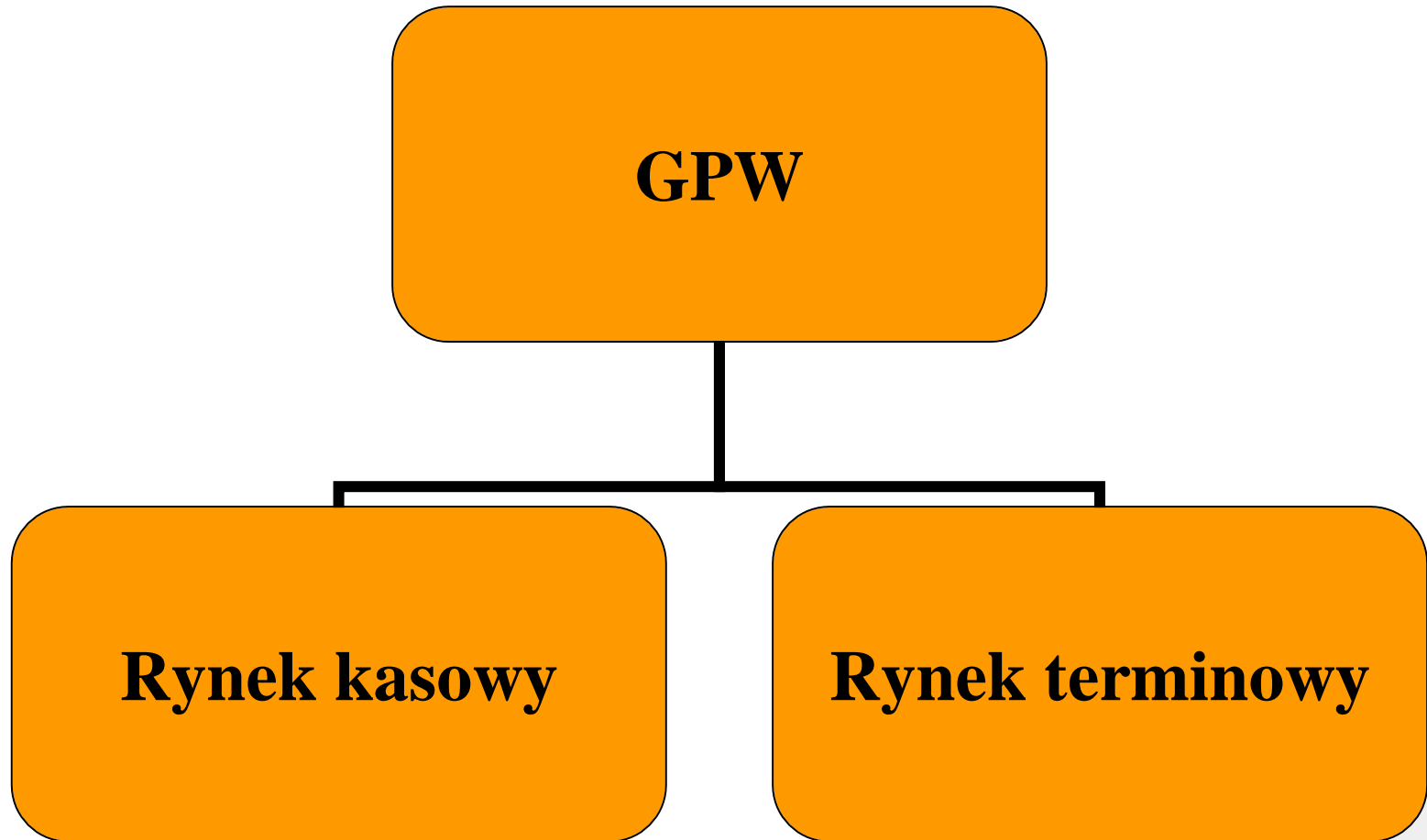

Na Giełdzie Papierów Wartościowych **notowane** są różne kategorie papierów wartościowych oraz instrumentów finansowych.

Za najbardziej popularne papiery wartościowe uważane są **akcje** spółek giełdowych. Instrumenty te są w obrocie od samego początku giełdy.

Dużym powodzeniem wśród inwestorów cieszą się instrumenty pochodne. Największą płynnością cieszą **kontrakty terminowe** na WIG20.

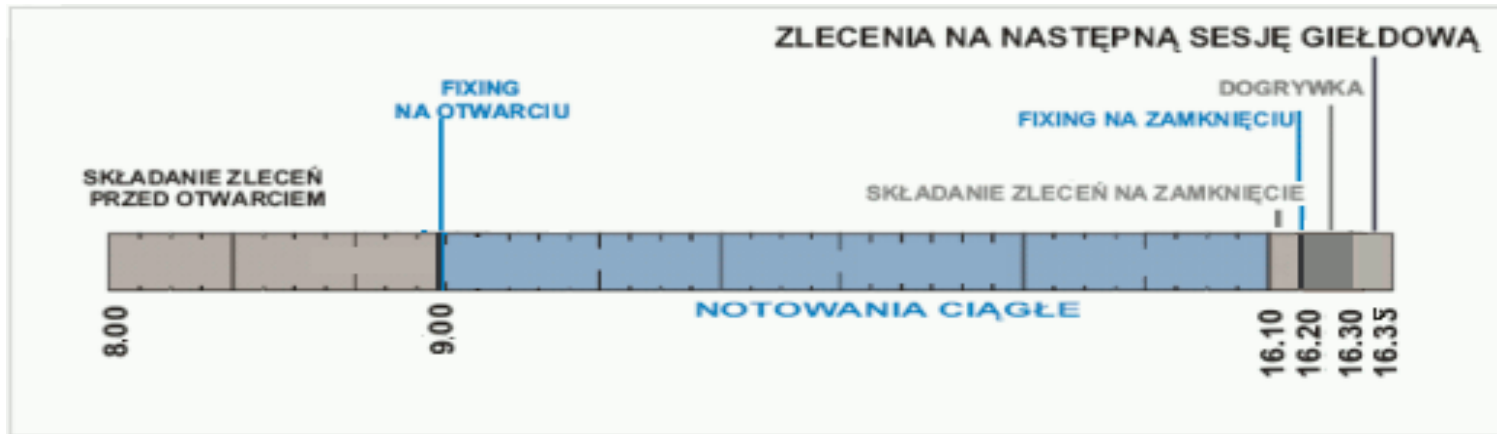
Na giełdzie w obrocie znajdują się również takie papiery wartościowe jak obligacje, certyfikaty inwestycyjne, prawa do akcji czy prawa poboru.

RYNEK KASOWY

- ❖ Akcje – 377 spółek, w tym 24 zagranicznych (CEZ, MOL, ASSECOSLO, BMPAG, CEDC, SKYEUROPE, BACA, UniCredit...)
- ❖ Obligacje :
 - Skarbowe – ponad 70 serii
 - Korporacyjne – emitentów (BPH, MCI, EBI)
 - Zagraniczne - denominowane w USD – 1 emitent (CITI)
- ❖ PDA (prawa do akcji)
- ❖ Prawa poboru
- ❖ Prawa pierwszeństwa
- ❖ Certyfikaty inwestycyjne (zamknięte fundusze inwestycyjne)
- ❖ Produkty strukturyzowane (DB Magiczna Trójka, DB obligacja WIG20, Erste Certyfikaty, Certyfikaty Raiffeisen Centrobank i UniCredit...)

Harmonogram sesji na rynku kasowym GPW S.A.

8.00 - 9.00	Przyjmowanie zleceń na otwarcie
9.00	Określenie kursu na otwarciu (fixing)
9.00 - 16.10	Notowania ciągłe
16.10 - 16.20	Przyjmowanie zleceń na zamknięcie
16.20	Określenie kursu na zamknięciu (fixing)
16.20 - 16.30	Dogrywka
16.30 - 16.35	Przyjmowanie zleceń na otwarcie następczej sesji

RYNEK TERMINOWY

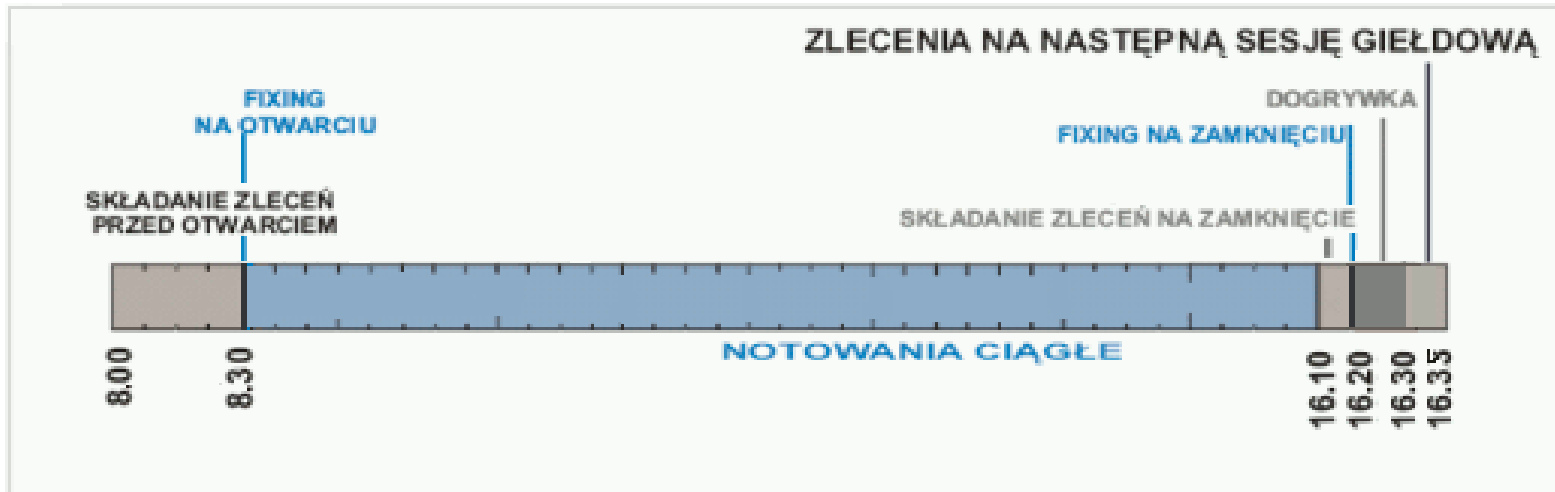
- ❖ Kontrakty terminowe
 - Indeksy (WIG20, MWIG40)
 - akcje – TPS, PKN, PEO, KGH, BRE, AGO, PKO (01.2001-12.2003 ELE)
 - waluty (USD/PLN, EUR/PLN, CHF/PLN)

- ❖ Opcje
 - Indeks WIG20 (debiut 22.09.2003)
 - akcje – PKN, PEO, TPS, KGH, PKM (debiut 17.10.2005)
 - od 4 lipca 2007 zawieszono obrót serami opcji na akcje

- ❖ Jednostki indeksowe MiniWIG20

- ❖ Warranty
 - akcje, kontrakty indeksowe, indeksy (aktualnie nie jest notowana żadna seria warrantów)

Harmonogram sesji na rynku terminowym GPW S.A.

8.00 - 8.30	Przyjmowanie zleceń na otwarcie
8.30	Określenie kursu na otwarciu (fixing)
8.30 - 16.10	Notowania ciągłe
16.10 - 16.20	Przyjmowanie zleceń na zamknięcie
16.20	Określenie kursu na zamknięciu (fixing)
16.20 - 16.30	Dogrywka
16.30 - 16.35	Przyjmowanie zleceń na otwarcie następnej sesji

Notowania ciągłe

W czasie notowań ciągłych kupujący i sprzedający składają zlecenia, które po przekazaniu na giełdę są realizowane na bieżąco, pod warunkiem zgodności cen, lub trafiają do arkusza zleceń i oczekują ofert przeciwnych o odpowiedniej cenie, umożliwiającymi zawarcie transakcji.

Przy realizacji zleceń obowiązują dwa **priorytety**: cena i czas złożenia zlecenia. Oznacza to, że w przypadku gdy czekają na realizację dwa zlecenia z identycznej cenie, jako pierwsze realizowane jest to, które zostało przekazane na giełdę wcześniej.

W ramach notowań ciągłych stosowana jest jednak również procedura **fixingu**. Standardowo odbywa się ona na rozpoczęcie i zakończenie sesji. Notowania ciągłe rozpoczynają się ogłoszeniem kursu otwarcia (zlecenia są przyjmowane w fazie przed otwarciem, w czasie której nie są one realizowane, natomiast określany jest teoretyczny kurs otwarcia), zaś kończą się ogłoszeniem kursu zamknięcia, po którym następuje 10 - minutowa dogrywka. Z chwilą ogłoszenia kursu otwarcia staje się on ceną, po której zostają zawarte transakcje giełdowe na otwarciu. Analogicznie jest w przypadku kursu zamknięcia - na podstawie zleceń złożonych w fazie przed zamknięciem określa się kurs zamknięcia, po którym zawierane są transakcje na zamknięcie sesji giełdowej.

Dogrywka w systemie notowań ciągłych to ostatnia, 10-minutowa faza sesji (16.20-16.30), podczas której wszystkie transakcje zawierane są po kursie zamknięcia dla danego papieru. Ponieważ podczas dogrywki znany jest już kurs, po którym dokonywane mogą być transakcje, zlecenia kupna i sprzedaży przyjmowane w tej fazie muszą zawierać limit ceny równy określonemu kursowi zamknięcia.

Zaletą dokonywania transakcji w trakcie dogrywki jest fakt, że zlecenia - nawet dużej wartości - mogą być składane bez obawy o wpływ złożonego zlecenia na kurs papieru wartościowego.

Notowania jednolite

Notowania w systemie kursu jednolitego opierają się na procedurze tzw. fixingu, czyli wyznaczenia ceny papieru wartościowego na podstawie zleceń złożonych przed rozpoczęciem notowań.

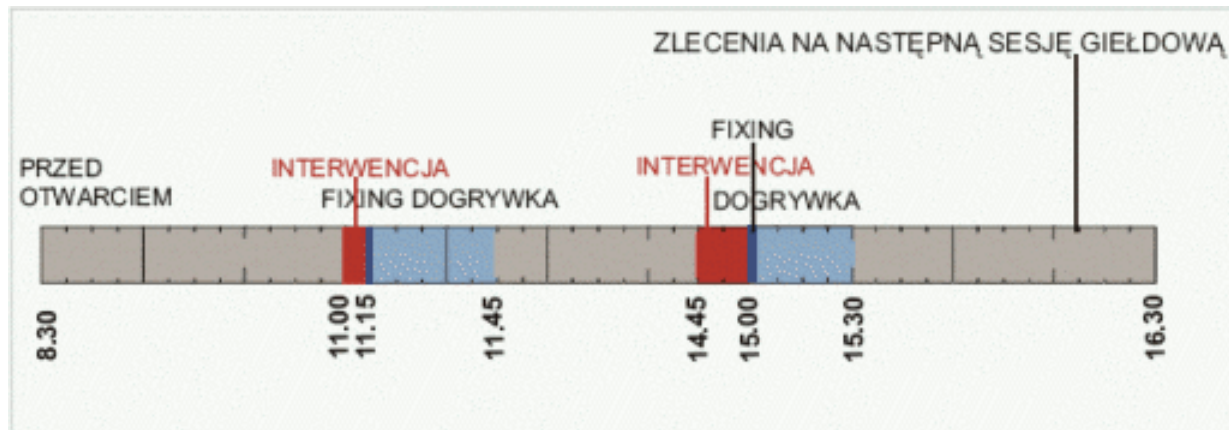
Pierwszą fazą sesji jest faza zwana przed otwarciem, w czasie której do systemu przyjmowane są zlecenia kupna i sprzedaży, jednak nie są zawierane żadne transakcje. Jest natomiast wyliczany i publikowany teoretyczny kurs otwarcia papieru wartościowego (TKO).

GPW

Następnie system informatyczny, wykorzystując odpowiedni algorytm, wyznacza **kurs jednolity**, po którym zawierane są transakcje giełdowe. Kurs jednolity określany jest na podstawie zleceń maklerskich zawierających limit ceny oraz nie zawierających tego limitu. Z chwilą ogłoszenia kursu jednolitego staje się on ceną, po której zawierane są transakcje giełdowe.

Po ogłoszeniu kursu jednolitego rozpoczyna się składanie dodatkowych zleceń kupna i sprzedaży z limitem równym określonemu kursowi jednolitemu, czyli następuje faza dogrywki.

Harmonogram sesji w systemie notowań jednolitych GPW S.A.

8.30 - 11.00	Przyjmowanie zleceń na otwarcie
11.00 - 11.15	Interwencja
11.15	Określenie kursu jednolitego (fixing)
11.15 - 11.45	Dogrywka
11.45 - 14.45	Przyjmowanie zleceń na otwarcie
14.45 - 15.00	Interwencja
15.00	Określenie kursu jednolitego (fixing)
15.00 - 15.30	Dogrywka
15.30 - 16.35	Przyjmowanie zleceń na otwarcie następnej sesji

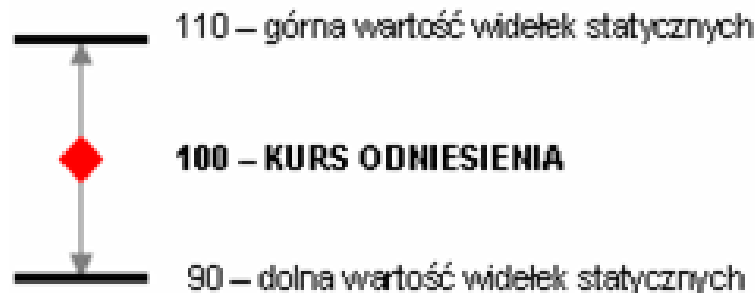
Ograniczenie wahań kursów

W chwili obecnej na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie stosowane są równoległe dwa rodzaje ograniczeń wahań kursów (zwane inaczej widełkami) - statyczne, które funkcjonują od początku działania giełdy i **dynamiczne**, które zostały wprowadzone **24 marca 2006 roku** w celu zapewnienia dodatkowego zabezpieczenia dla inwestorów dokonujących transakcji na Giełdzie.

Widełki statyczne

Jeżeli szerokość widełek dla akcji wynosi **+/-10% kursu odniesienia**, to przyjmując za kurs odniesienia 100, dolna wartość widełek wynosi **90**, a górna **110**.

Próba zawarcia transakcji po cenie wyższej niż 110 lub niższej niż 90 spowoduje automatyczne zatrzymanie obrotu na instrumencie, który znajdzie się w tzw. zamrożeniu.

Widełki dynamiczne

Widełki dynamiczne to **nowe, dodatkowe zabezpieczenie przed gwałtownymi wahaniami kursów** transakcji na sesjach giełdowych. Stosowane są m.in. na największych giełdach w Europie: Euronext, Deutsche Boerse, Eurex czy Euronext-Liffe.

Ponieważ widełki dynamiczne tworzą ruchomy, węższy niż widełki statyczne, korytarz dopuszczalnych wahań kursów, nie pozwalają na zbyt gwałtowne zmiany cen.

Na GPW widełki dynamiczne obowiązują dla większości notowanych instrumentów, a ich kurs odniesienia zmienia się podczas sesji w granicach ustalonych przez widełki statyczne.

Poziom widełek dynamicznych (i statycznych) dla instrumentów GPW S.A.

Instrument	Szerokość widełek
Akcje WIG20	3,5% (10%)
Akcje MIDWIG	4,5% (10%)
Pozostałe akcje	6,5% (10%)
Obligacje	2,0 pkt (3 pkt)
Prawa poboru	Brak (100%)
PDA	Jak na instrumencie „bazowym”
Certyfikaty inwestycyjne	6,5% (10%)
Prawa pierwszeństwa	35% (100%)

Instrument	Szerokość widełek
Futures WIG20	25 pkt (5%)
Futures MIDWIG	30 pkt (5%)
Futures TechWIG	25 pkt (5%)
Futures akcje	3,5% (5%)
Futures obligacje	0,4pkt(1,5pkt)
Futures waluty	4 zł (3%)
Opcje na indeks	35 pkt (100pkt)
Opcje na akcje	2,5% ceny instrumentu bazowego
Jednostki indeksowe	5 zł (5%)
Warranty	40% (100%)

Zlecenia w Warsecie

System giełdowy WARSET daje możliwość korzystania z wielu różnego rodzaju zleceń pozwalających na stosowanie różnorodnych strategii inwestycyjnych dostosowanych do celów i potrzeb inwestora w konkretnych sytuacjach. Składając różne zlecenia inwestor może położyć nacisk na różne aspekty realizacji transakcji - jedne zlecenia kładą nacisk na realizację po określonej cenie, jeszcze inne uzależniają wykonanie od sytuacji na rynku.

Składając zlecenie inwestor musi określić:

- rodzaj oferty (kupno lub sprzedaż)
- limit ceny lub rodzaj zlecenia bez limitu ceny
- termin ważności zlecenia
- nazwę papieru wartościowego/instrumentu finansowego, który chce kupić/sprzedać
- liczbę papierów wartościowych
- dodatkowe warunki wykonania zlecenia

Zlecenia z limitem ceny

W tym zleceniu inwestor precyzyjnie określa cenę po jakiej chce kupić lub sprzedać dany papier wartościowy. W przypadku kupna jest to cena, powyżej której składający zlecenie nie godzi się na realizację zlecenia, zaś dla zleceń sprzedaży jest to cena, poniżej której inwestor nie jest skłonny pozbyć się papierów.

Zlecenia z limitem ceny

Zlecenie na GPW

Kupno Sprzedaż Waler: Portfel: OTP

Ilość: ... Limit (PLN): PKC PCR PCRO

Na sesję: Ważność: Do dnia:

Limit akt.: Ilość ujawn.: Ilość min.:

Zlecenia bez limitu ceny

Zlecenia **PCR** - Po Cenie Rynkowej

Mogą być wprowadzane na giełdę wyłącznie w trakcie notowań ciągłych z wyłączeniem okresów równoważenia rynku i są realizowane po cenie pierwszego najlepszego zlecenia przeciwstawnego.

Niezrealizowana część zlecenia PCR staje się zleceniem z limitem ceny równym kursowi po jakim dokonana została ostatnie transakcja. Zlecenia po cenie rynkowej mogą zawierać dodatkowe warunki wielkości minimalnej i wielkości ujawnianej.

Zlecenia bez limitu ceny

Zlecenie na GPW

Kupno Sprzedaż Walor: Portfel: OIP

Ilość: ... Limit (PLN): PKC PCR PCRO

Na sesję: Ważność: Do dnia:

Limit akt.: Ilość ujawn.: Ilość min.:

Zlecenia bez limitu ceny

Zlecenia **PCRO** - Po Cenie Rynkowej na Otwarcie

Stosowane przy fixingu, przyjmowane na giełdę w fazie przyjmowania zleceń na otwarcie i zamknięcie w systemie notowań ciągłych i systemie kursu jednolitego, oraz w okresach równoważenia rynku. Realizowane odpowiednio po kursie otwarcia, zamknięcia, po kursie jednolitym lub określonym w wyniku równoważenia. Niezrealizowana część zlecenia staje się zleceniem z limitem ceny równym odpowiednio: kursowi otwarcia, zamknięcia, kursowi jednolitemu lub kursowi określonemu w wyniku równoważenia rynku. Zlecenia te nie mogą zawierać dodatkowych warunków limitu aktywacji, wielkości minimalnej i wielkości ujawnianej. Nie mogą być również modyfikowane w fazie interwencji.

Zlecenia bez limitu ceny

Zlecenia **PKC** - Po Każdej Cenie

Mogą być przekazywane na giełdę we wszystkich fazach w systemie notowań ciągłych oraz w systemie kursu jednolitego, z wyjątkiem fazy interwencji i fazy dogrywki. Zlecenia te złożone w trakcie przyjmowania zleceń na otwarcie, na zamknięcie, na notowania jednolite oraz w okresie równoważenia rynku podlegają realizacji odpowiednio po kursie otwarcia, zamknięcia, kursie jednolitym lub kursie określonym w wyniku równoważenia rynku. Zlecenia PKC nie podlegają modyfikacji w fazie interwencji. Natomiast w fazie notowań ciągłych, z wyjątkiem okresów równoważenia rynku, jeżeli na realizację czeka co najmniej jedno zlecenie przeciwstawne z limitem ceny, zlecenie PKC podlega realizacji po cenie lub cenach zgłoszonych wcześniej, a niezrealizowanych najlepszych zleceń przeciwstawnych (odpowiednio sprzedaży lub kupna).

Dodatkowe warunki wykonania zlecenia

z minimalną wielkością wykonania – **Wmin**

(zlecenie wpada do arkusza, jeśli w danym momencie po drugiej stronie oczekuje zlecenie pozwalające na realizację co najmniej ilości minimalnej, pozostała niezrealizowana część oczekuje. Jeśli nie ma możliwości realizacji ilości minimalnej, wtedy zlecenie jest automatycznie eliminowane.)

☒ <u>K</u> upno	☐ <u>S</u> przedaż	W <u>alor</u> :	W	LOTOS	Portfel:		☐ OTP	
Ilość:	120	L <u>imit</u> (PLN):	16,40	☐ PKC	☐ PCR	☐ PCRO		
Na s <u>e</u> sję:	2009-04-20	W <u>aż</u> ność:	1-dniowe	Do d <u>n</u> ia:				
Limit <u>a</u> kt.:		Ilość <u>u</u> jawn.:		Ilość <u>m</u> n.:	60			
							Wyślij	Wróć

Dodatkowe warunki wykonania zlecenia

warunek wielkości ujawnianej - **WUJ**

Część zlecenia jest widoczna dla pozostałych uczestników rynku, a pozostała część pokaże się w arkuszu, gdy zostanie zrealizowana ilość ujawniona. Ilość ujawniona nie może być niższa niż 100 szt.

Zlecenie na GPW

Kupno Sprzedaż Walor: Portfel: OTP

Ilość: Limit (PLN): PKC PCR PCRO

Na sesję: Ważność: Do dnia:

Limit akt.: **Ilość ujawnn.:** Ilość min.:

Dodatkowe warunki wykonania zlecenia

zlecenia z limitem aktywacji - **LimAkt** (zlecenia Stop Limit i Stop Loss)

Przy składaniu zlecenia kupna/sprzedaży z limitem aktywacji ważne jest aby aktywacja była na poziomie wyższym/nieższym od ostatniej transakcji zawartej na danym instrumencie.

Limit realizacji, czyli limit (PLN) musi być ustalony na poziomie odpowiednio wyższym/nieższym lub równym Limitowi Aktywacji.

Limit realizacji może być również ustalony jako PKC.

Dodatkowe warunki wykonania zlecenia (LimAkt)

Zlecenie na GPW

Kupno Sprzedaż Walor: Portfel: OTP

Ilość: ... **Limit (PLN):** PKC PCR PCRO

Na sesję: Ważność: Do dnia:

Limit akt.: Ilość ujawn.: Ilość min.:

Zlecenie na GPW

Kupno Sprzedaż Walor: Portfel: OTP

Ilość: ... **Limit (PLN):** PKC PCR PCRO

Na sesję: Ważność: Do dnia:

Limit akt.: Ilość ujawn.: Ilość min.:

Terminy ważności zleceń

Zlecenia maklerskie mogą mieć termin ważności określony w formie konkretnej daty lub oznaczony jako do końca sesji giełdowej (**DZIEŃ**), albo ważność domyślna (**DOM**), albo do pierwszego wykonania (**WiN**), albo wykonaj lub anuluj (**WuA**).

Zlecenie ważne do pierwszego wykonania (**WiN**), obowiązuje do momentu zawarcia pierwszej transakcji (lub pierwszych transakcji, jeżeli zlecenie realizowane jest jednocześnie w kilku transakcjach). Zlecenie jest realizowane natychmiast po wprowadzeniu i może zostać zrealizowane częściowo. Jeżeli będzie zrealizowane częściowo, niezrealizowana część traci ważność. Zlecenia te mogą być przekazane na giełdę we wszystkich fazach w systemie notowań ciągłych oraz w systemie kursu jednolitego, z wyjątkiem fazy interwencji.

Terminy ważności zleceń

Zlecenie z oznaczeniem ważności **wykonaj lub anuluj (WuA)** ważne jest do momentu zawarcia pierwszej transakcji (lub pierwszych transakcji, jeżeli zlecenie realizowane jest jednocześnie w kilku transakcjach). Zlecenie jest realizowane natychmiast po wprowadzeniu, ale wyłącznie w całości - nie może być zrealizowane częściowo. W przypadku gdy układ zleceń w arkuszu po przeciwnej stronie nie pozwala na realizację zlecenia w całości, traci ono ważność.

Należy pamiętać, że jeżeli w fazie notowań ciągłych lub w fazie dogrywki w chwili składania zlecenia z oznaczeniem ważności do pierwszego wykonania albo wykonaj lub anuluj, w arkuszu zleceń brak zleceń przeciwstawnych z limitem ceny umożliwiającym zawarcie transakcji, zlecenie traci ważność.

Terminy ważności zleceń

Zlecenie na GPW

Kupno Sprzedaż
 Walor:
 Portfel: OIP

Ilość: ...
 Limit (PLN):
 PKC PCR PCRO

Na sesję:
 Ważność:
 Do dnia:

Limit akt.:
 Ilość ujawn.:
 Ilość min.:

Zlecenie na GPW

Kupno Sprzedaż
 Walor:
 Portfel: OIP

Ilość: ...
 Limit (PLN):
 PKC PCR PCRO

Na sesję:
 Ważność:
 Do dnia:

Limit akt.:
 Ilość ujawn.:
 Ilość min.:

Zlecenie na GPW

Kupno Sprzedaż
 Walor:
 Portfel: OIP

Ilość: ...
 Limit (PLN):
 PKC PCR PCRO

Na sesję:
 Ważność:
 Do dnia:

Limit akt.:
 Ilość ujawn.:

ZARABIANIE NA GIEŁDZIE -WYBÓR I OCENA SPÓŁKI GIEŁDOWEJ

„ Kluczem do stworzenia fortuny jest chronić swój kapitał i czekać
cierpliwie na dobrą okazję...”

VICTOR SPERANDEO

Zarabianie na giełdzie, zajęcie dla profesjonalisty czy dla każdego ?

„Na giełdzie nic nie działa wiecznie”

„Istnienie giełdowych guru to mit”

KENETH L. FISHER

Systematyczny wzrost ilości pieniądza kierowanego do funduszy inwestycyjnych świadczy nie tylko o wzroście zamożności gospodarstw domowych, korzystających od 2004 roku z dobrej koniunktury gospodarczej ale także o **zmianie modelu oszczędzania**. Niskie stopy procentowe (mała atrakcyjność lokat bankowych) pompują na polski rynek kapitałowy coraz więcej naszych oszczędności.

Zarabianie na giełdzie, zajęcie dla profesjonalisty czy dla każdego ?

A jak radzimy sobie w samodzielnym inwestowaniu na giełdzie?

Badania i dane Ministerstwa Finansów wskazują że coraz więcej zarabiamy na inwestycjach giełdowych.

Łączny podatek zagarnięty przez fiskusa od zysków kapitałowych wyniósł w **2005** roku **0,8** mld zł

Rok **2006** to wpływ około **1,7** mld zł, rok **2007** to kwota ponad **2** mld zł zapłacona przez 297 tys. inwestorów.

Rok **2008 to ok. 1 mld** zapłacony przez 243 tys. podatników.

Zarabianie na giełdzie, zajęcie dla profesjonalisty czy dla każdego ?

Zarabianie na giełdzie stało się zdecydowanie łatwiejsze przez upowszechnianie zarówno wiedzy o rynku i spółkach w postaci różnorodnych kompleksowych analiz, ale przede wszystkim poprzez zapewnienie **bliskości rynku**.

Rozwój technologiczny i powszechny **dostęp do internetu** spowodował, że dzisiaj rynek znajduje się na biurkach w domu i w pracy. Szybkość zawierania transakcji powoduje, że inwestorzy posiadający kilkunastotysięczne kapitały generują miesięcznie poprzez internet milionowe obroty, a przyjazne interfejsy (Windows) użytkownika, ułatwiają odbiór notowań i analizę rynku.

„ Filozofia inwestowania to coś, czego nie można nabyć.
To coś, co trzeba samemu wypracować”

RICHARD DRIEHAUS

Inwestowanie posiadanego kapitału na giełdzie jest ciężką **pracą**, a dla niektórych inwestorów wręcz główną działalnością zawodową.

W związku z tym powinniśmy rozpatrywać nasze poczynania na rynku w kategorii pracy i jej wydajności oraz mieć profesjonalne podejście do naszych inwestycji.

Gra na giełdzie nie jest łatwym sposobem na szybki zarobek, warto więc potraktować inwestowanie jako prowadzenie własnego biznesu mającego na celu wypracowanie zysku poprzez obrót naszymi oszczędnościami.

Strategie inwestowania-PLAN

Każde działanie, które ma na celu zdobycie pieniędzy powinno być poprzedzone skonstruowaniem **planu**. Czy można sobie wyobrazić prowadzenie firmy bez biznesplanu?

Co zrobiliby właściciele firmy gdyby zarząd nie przedstawił planu rozwoju spółki? Wielu byłych prezesów zna przecież bardzo dobrze formułę "Nie wykonywał założonego planu".

Tymczasem większość inwestorów zdaje się zapominać o konieczności tworzenia i trzymania się założeń. Kupują czy sprzedają akcje pod wpływem impulsu. A przecież inwestują, czy mówiąc inaczej wydają własne pieniądze. Czy stać ich na nierozważne decyzje?

Strategie inwestowania-Samoocena

„ Na półce jest wiele par butów: wybierz te, które są dla Ciebie odpowiednie”

STANLEY DRUCKENMILLER

PO CO INWESTUJĘ?

Odpowiedź wydaje się być oczywista. **Żeby zarobić.** Ale to nie wszystko. Zarobić na utrzymanie? Zarobić na wakacje, na samochód, na godziwą emeryturę? A może po to żeby zwiększyć dochód z oszczędności?

Cel inwestycji będzie w istotny sposób wpływał na ich horyzont, rozmiar oraz rynek na którym będą przeprowadzane.

Obranie celu (najlepiej jako procent inwestowanej sumy) pomoże również w wyborze rynku na którym inwestor powinien podjąć wysiłki (obligacje, akcje, kontrakty?).

Strategie inwestowania-Samoocena

ILE MOGĘ STRACIĆ? (10%, 20%, 30%...?)

Znów nasuwa się banalna odpowiedź. Nic.

Osoby, które tak odpowiedzą, powinny... zrezygnować z inwestowania na giełdzie. Podstawowym celem inwestora jest osiągnięcie dochodu wyższego niż z bezpiecznych lokat bankowych. A to musi się wiązać z ryzykiem straty przynajmniej części kapitału.

Tworzenie planu strategicznego i przestrzeganie zasad ochrony kapitału, powinno ograniczyć straty ale ich nie zlikwiduje. Dlatego też wszyscy, którzy przyszli na giełdę z pieniędzmi przeznaczonymi "na życie", powinni przemyśleć swoje decyzje raz jeszcze.

Strategie inwestowania-Samoocena Jaki jest HORYZONT moich inwestycji?

Odpowiedź na to pytanie wiąże się z celem inwestowania. Warto określić warunki brzegowe horyzontu inwestycyjnego. **Mija się z celem bowiem, angażowanie środków na giełdzie na okres 2-3 tygodni czy nawet miesiąca.** Czas poświęcony na sumienne przygotowanie oraz koszty transakcyjne przewyższą potencjalne zyski. Nie oznacza to, że każdą pozycję należy utrzymywać przez co najmniej miesiąc. Są przecież strategie zakładające kupno i sprzedaż tych akcji w ciągu jednej sesji. Angażowanie na giełdzie środków, które za miesiąc będą inwestorowi potrzebne do innych celów, znacznie zwiększy ryzyko ich utraty i ograniczy możliwości inwestycyjne.

Najlepszym rozwiązaniem jest zainwestowanie środków, których inwestor nie będzie potrzebował przez okres przynajmniej kilku miesięcy. Zapobiegnie to sytuacji, kiedy trzeba zamknąć pozycje w najgorszym z możliwych momentów.

Strategie inwestowania-Samoocena

Ile CZASU poświęcę na analizy swoich inwestycji?

Świadome inwestowanie na giełdzie, wymaga oprócz pieniędzy także czasu. ***W zależności od wybranej strategii, inwestor będzie musiał poświęcić od jednej do kilkudziesięciu godzin tygodniowo na kontrolę sytuacji na rynkach i własnych inwestycji.*** Poza tym dochodzi jeszcze wyszukiwanie celów, które będą odpowiadać założeniom dotyczącym otwierania pozycji. Na szczęście w obydwu przypadkach bardzo pomocne są biura maklerskie online. Dostęp do notowań, analiz, komentarzy czy programów do analizy technicznej oferowany przez maklerów, pozwala zaoszczędzić czas.

Strategie inwestowania-SYSTEM

System transakcyjny to

zbiór reguł, które powinny odpowiedzieć inwestorowi co najmniej na 3 pytania:

1. Kiedy i jak otwierać pozycje? (wejść na rynek)
2. Kiedy i jak zamykać pozycje?
3. Jaką część kapitału przeznaczyć na otwarcie pozycji? (zarządzanie pieniędzmi)

Jasne zasady działania powinny pomóc w opanowaniu emocji, które towarzyszą inwestorom. Nie oznacza to jednak, że system będzie zarabiał pieniądze bez wysiłku ze strony człowieka. Wiara w cudowną maszynkę do zbicia fortuny przyniesie tylko rozczarowanie. System powinien zdyscyplinować działania inwestora i podpowiadać mu odpowiednie zachowania.

Dlatego tak bardzo istotne jest jego zgranie z psychiką inwestora

Strategie inwestowania-SYSTEM WEJŚCIE NA RYNEK

Poniżej przedstawiamy, jedynie kilka najprostszych metod używanych głównie przez analityków technicznych. Nie oznacza to, że są one najskuteczniejsze. Warto podkreślić, iż każdy inwestor powinien dostosować sposób wejścia na rynek do swojej osobowości, tak żeby nie grać przeciwko sobie.

Najbardziej popularne metody wchodzenia na rynek można podzielić na dwie grupy:

- podążania za trendem,
- wyprzedzania trendu.

Strategie inwestowania-SYSTEM

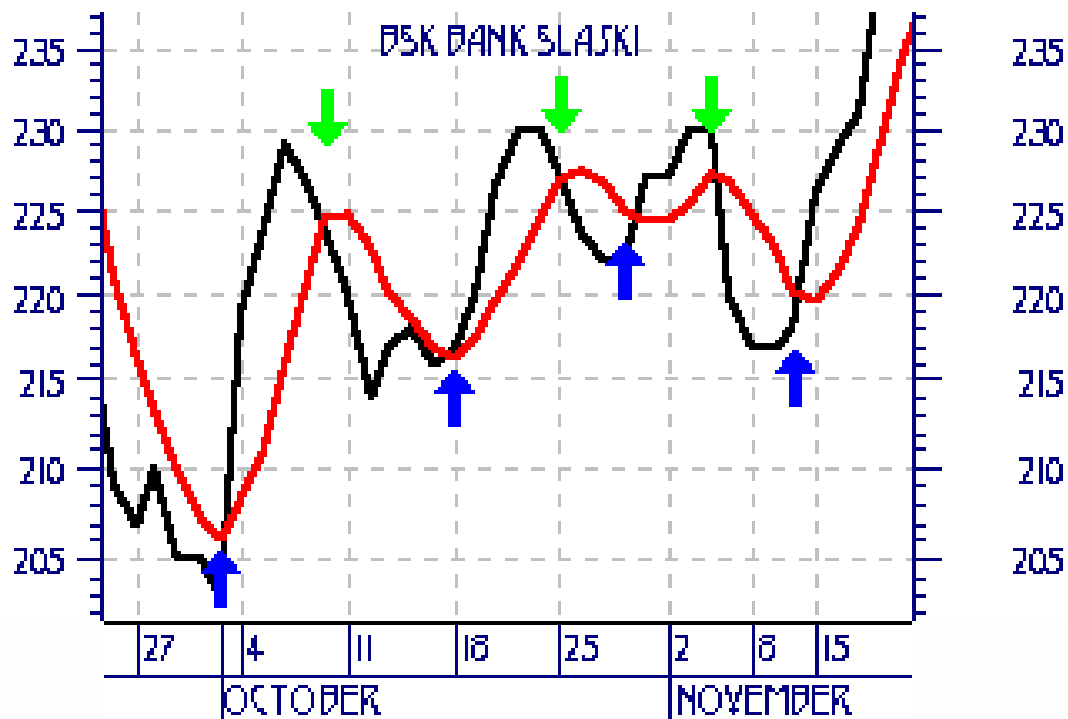
Podążanie za trendem

Pierwsza z nich zakłada, że najlepszym sposobem na zarobienie pieniędzy jest **zgadzanie się z rynkiem**. Inwestor decyduje się na zajęcie pozycji, gdy widzi, że dany instrument rozpoczyna lub rozpoczął trend. Istnieje wiele metod, które pomagają mu w rozpoznaniu takiego momentu np. wskazania średnich ruchomych, wybicia z kanału czy ukształtowanie się odpowiednich formacji cenowych.

Strategie inwestowania-SYSTEM

Podążanie za trendem

-średnie ruchome

Strategie inwestowania-SYSTEM

Podążanie za trendem-średnie

Zakłada się, że przebicie średniej przez kurs od dołu daje sygnał kupna, od góry sygnał sprzedaży. Ustalenie parametrów średniej kroczącej, zależy od charakteru inwestora. Krótkie średnie, 2-10 sesyjne będą dawały bardzo dużo "szybkich" sygnałów, których skuteczność będzie ograniczona.

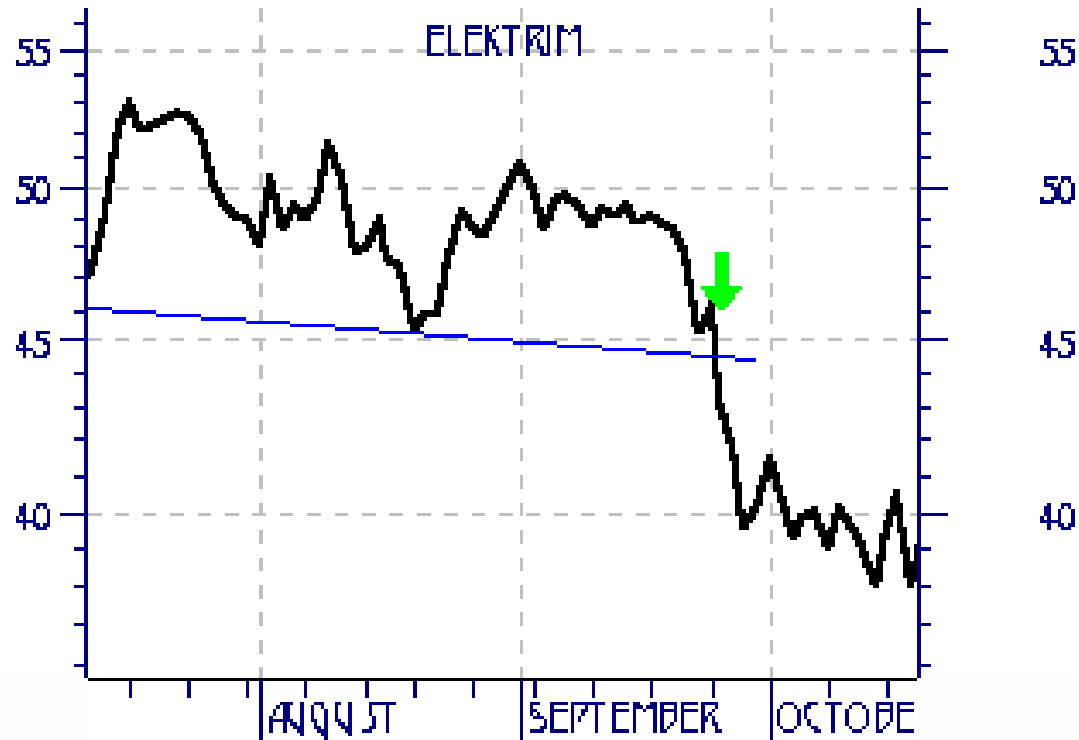
Zastosowanie długich średnich (powyżej 45 sesyjnych) pozwoli ominąć wiele fałszywych sygnałów wejścia na rynek i zmniejszy ilość transakcji. Inwestor poświęca jednak w takim przypadku znaczną część ruchu rynku, oczekując na sygnał średniej.

Sugestia-stosowanie wielu średnich (wstęgi)

Strategie inwestowania-SYSTEM

Podążanie za trendem

-wybicie z kanału

Strategie inwestowania-SYSTEM

Podążanie za trendem-wybicie z kanału

Sygnał kupna jest uzyskiwany, gdy kurs osiąga maksimum z X dni, sygnał sprzedaży gdy osiąga on odpowiednie minimum. Powyższe założenie opierają się na definicji trendu, która mówi, że przy trendzie wzrostowym kolejne zarówno szczyty jak i dołki powinny być coraz wyższe, a przy spadkowym coraz niższe.

Niebezpieczeństwo tej metody polega na tym, że na rynku zdarzają się tzw. fałszywe wybicia, po których następuje powrót do kanału. Pewnym zabezpieczeniem będzie wtedy czekanie na ruch powrotny czyli następującą po wybiciu korektę. Jeśli zakończy się ona przed powrotem do kanału to inwestor może zająć pozycję.

Strategie inwestowania-SYSTEM

Podążanie za trendem

-formacje

Analitycy techniczni starają się znaleźć w wykresach cen powtarzające się wzory czyli formacje.

Przy taktyce poruszania się z trendem można stosować zarówno formacje zmiany jak i kontynuacji. Przy pierwszych takich jak luki, formacje V, dni odwrotu, podwójne dno, dni wybicia inwestor ma do wyboru:

- czekać, aż formacja wykształtuje się całkowicie,
- rozpoznawać formację w trakcie kształtowania i antycypować ruch rynku.

Strategie inwestowania-SYSTEM

Podążanie za trendem

-formacje

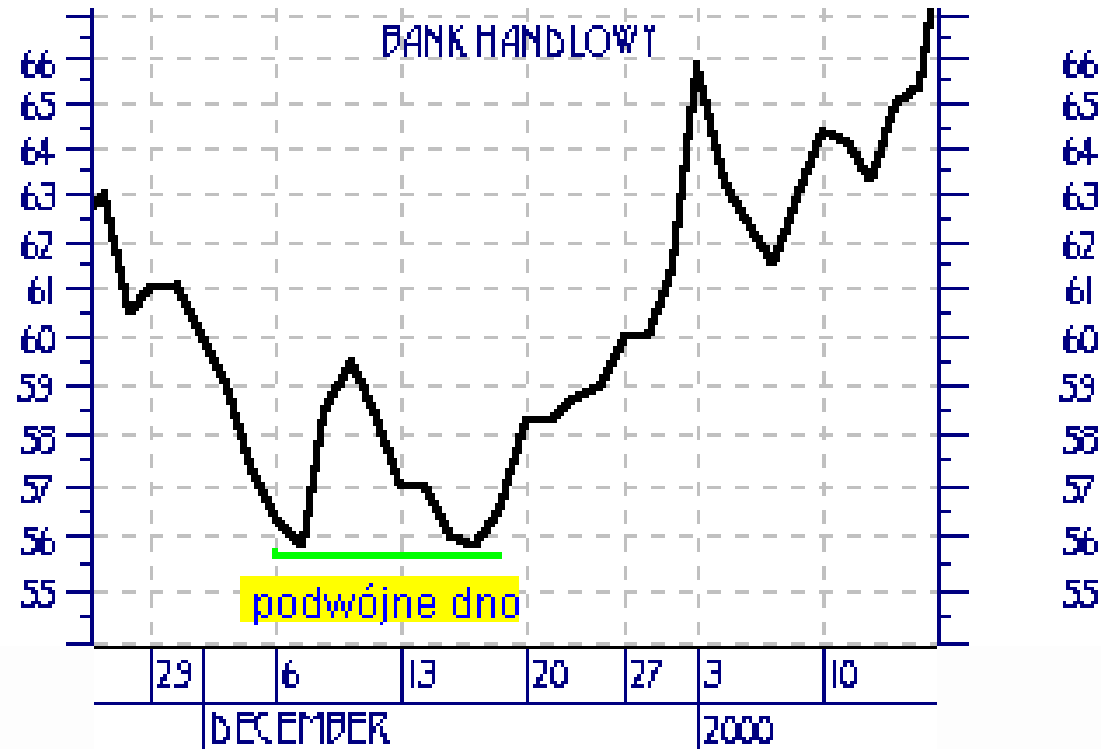
Formacje kontynuacji mają znaczenie dla inwestorów, którzy szukają możliwości zajęcia pozycji zgodnej z dotychczasowym trendem. Należy wówczas czekać na wybicie się kursu z formacji.

Głównym mankamentem powyższej metody jest subiektywność oceny inwestora. Rozpoznawanie formacji ma charakter intuicyjny i często zdarza się, że metoda ta przeradza się w inwestowanie życzeniowe. Inwestor znajduje wzory tam gdzie chce je zobaczyć, a nie tam gdzie się pojawiają.

Strategie inwestowania-SYSTEM

Podążanie za trendem

-formacje

Strategie inwestowania-SYSTEM

Podążanie za trendem

Podsumowując, metody gry z trendem charakteryzują się dużą skutecznością. Opierają się na założeniu, że rynek "wie lepiej". Pozwala to inwestorowi na zachowanie stoickiego wręcz spokoju. Nie musi wyjaśniać zagadek typu "dlaczego ten papier jest wyprzedany? Kiedy zaczną rosnąć? Po prostu, współpracuje z rynkiem, odczytując jego sygnały. Inwestorzy "poruszający" się za trendem, doczekali się nazwy "żółwie", która nawiązuje do ich "wolnych" reakcji na wydarzenia rynkowe.

Odpowiedzią na takie docinki może być zdanie: **"Lepiej być bogatym żółwiem niż panterą - bankrutem"**.

Strategie inwestowania-SYSTEM

Łapanie dołków-wyprzedzanie trendu

Metody polegające na prognozowaniu ruchu rynku, wydają się być bardziej odpowiadające psychice człowieka. Każdy przecież lubi kupować tanio (na dołkach) i sprzedawać drogo (na górkach). Niestety w praktyce jest to niemożliwe. Warto się z tym pogodzić, ponieważ pogoń za metodą, która to zapewni może przyczynić się tylko do narastającej frustracji i poważnych strat finansowych. Nie na darmo stara prawda giełdowa mówi: "Nie walcz z trendem".

Strategie inwestowania-SYSTEM

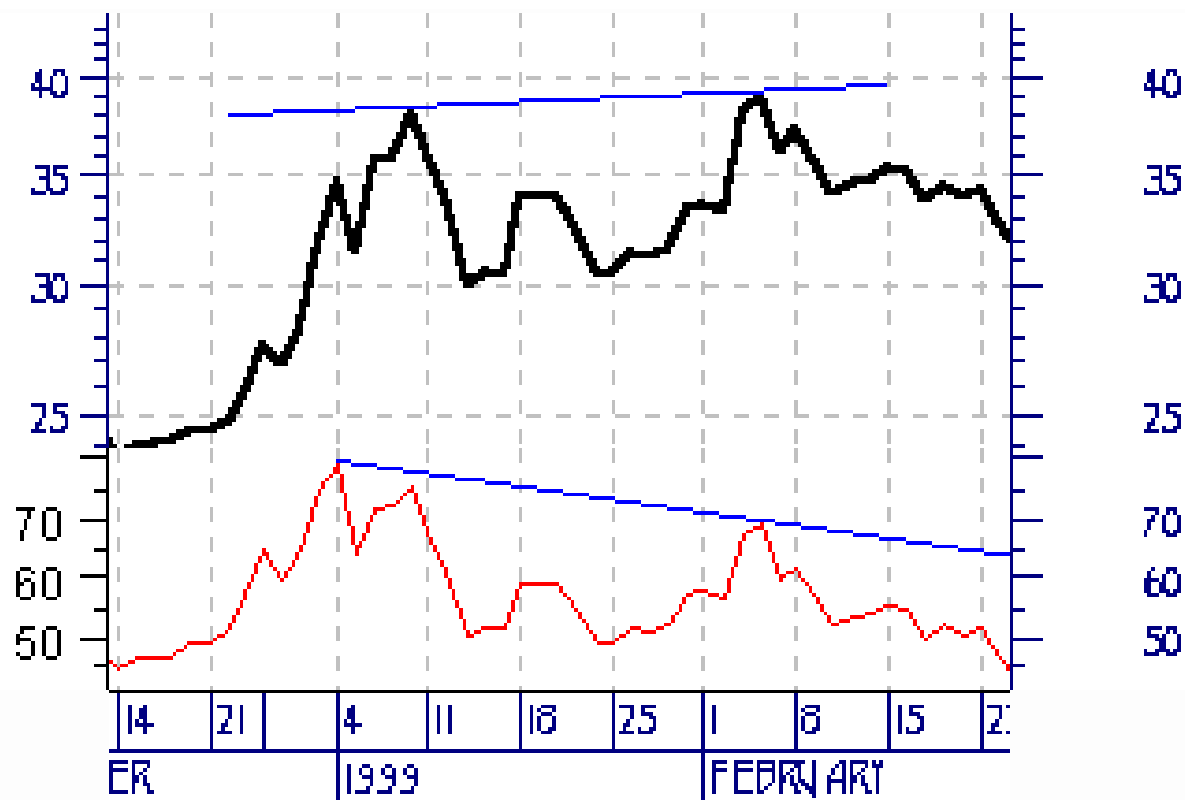
Łapanie dołków

Do najpopularniejszych metod używanych przez "łapaczy dołków" należą:

- ❑ formacje AT,
- ❑ wskaźniki wykupienia/wyprzedania,
- ❑ szeregi czasowe,
- ❑ teoria fal Elliota,
- ❑ wycena fundamentalna spółek.

Strategie inwestowania-SYSTEM

Łapanie dołków

Strategie inwestowania-SYSTEM

Łapanie dołków

Formacje czyli powtarzające się na wykresach wzory zostały w skrócie omówione przy metodach gry z trendem. Strategia łapaczy dołków polega na wyszukiwaniu wzorów, które zapowiadają zmianę trendu np. głowa i ramiona, czy podwójne dna. Wspomagając się oscylatorami takimi jak ROC, RSI czy oscylator stochastyczny starają się odnaleźć papiery wyprzedane aby je kupić lub wykupione aby sprzedać. Niezłe rezultaty daje poszukiwanie tzw. **dywergencji** czyli sytuacji gdy wskaźnik porusza się w odwrotnym kierunku niż kurs.

Strategie inwestowania-SYSTEM

Zupełnie inaczej do zajmowania pozycji podchodzą zwolennicy **analizy fundamentalnej**. Wierzą oni, że każda spółka ma swoją **wartość wewnętrzną**, którą da się określić przy pomocy metod analizy fundamentalnej. Cena rynkowa oscyluje wokół tej wartości, dlatego warto odnaleźć spółki niedowartościowane i kupić je z nadzieją, że rynek dostrzeże swój błąd.

Strategie inwestowania-SYSTEM

Przeprowadzenie rzetelnej wyceny spółki zajmuje jednak od kilku dni do kilku tygodni, dlatego inwestorzy indywidualni korzystają raczej z opracowań dostarczanych przez biura maklerskie lub banki inwestycyjne. Głównym problemem zwolenników tej metody są zmieniające się warunki funkcjonowania spółek, zatajenie informacji wpływających na wartość firm przez zarządy i niepewność w określeniu momentu w którym spółka osiągnie zakładaną wartość.

Doświadczeni inwestorzy łączą nawet kilka metod, tworząc warunki konieczne, które muszą wystąpić aby transakcja została zawarta np. odpowiednie niedoszacowanie spółki, wystąpienie formacji odwrócenia niekorzystnego trendu i dywergencje na wskaźnikach.

Strategie inwestowania-SYSTEM

Warto przypomnieć, że wbrew pozorom to nie odpowiednie otwarcie pozycji decyduje o sukcesie.

Najistotniejsze z punktu widzenia wartości portfela jest jej **ZAMYKANIE** oraz **ZARZĄDZANIE** pozycją.

„... Istnieją trzy elementy skutecznego tradingu: cięcie strat, cięcie strat oraz cięcie strat...”.

ED SEYKOTA

Strategie inwestowania-SYSTEM ZAMYKANIE POZYCJI

„ Człowiek nie powinien się wstydzić tego, że popełnia błędy, ale tego, że nie potrafi sobie z nimi poradzić”

GEORGE SOROS

Reguły zamykania pozycji można przedstawić w jednym zdaniu:
"Szybko ograniczaj straty i pozwalaj zyskom rosnąć.,,

Rozwijając je należałoby powiedzieć: **"Szybko przyznawaj się do błędu i długo rozkoszuj się sukcesem"**.

Przy wejściu na rynek inwestor powinien ocenić poziom ceny przy którym będzie chciał zrealizować zysk. Po osiągnięciu tego poziomu przez kurs, można albo zamknąć pozycję albo zmniejszyć znacząco swoje zaangażowanie.

Strategie inwestowania-SYSTEM ZAMYKANIE POZYCJI - Linie obrony

Linie obrony służą zachowaniu kapitału. Przy 5% linii ostrożny inwestor może sobie pozwolić na 6 następujących po sobie stratnych transakcji, żeby utracić 30% kapitału. Ryzykantowi wystarczy jedna.

Jak ustawiać linie obrony? Znowu wiele zależy od inwestora. Można zdecydować się na stałą liczoną w złotych np. 500 PLN na transakcji. Wtedy należy zamknąć pozycje w momencie, gdy strata na niej przekracza 500 PLN. Innym sposobem jest ustalenie wielkości procentowej od ceny otwarcia np. 5%. Minusem tych metod jest nie branie pod uwagę instrumentu i jego charakterystycznych zachowań. Papiery o wyższej zmienności mogą być wtedy sprzedawane za wcześnie.

Strategie inwestowania-SYSTEM

ZAMYKANIE POZYCJI

Linie obrony

Stopy (zlecenia stop) można również wyznaczać na podstawie istotnych wsparć czy oporów, linii trendów, średnich ruchomych czy innych wskaźników analizy technicznej. Ważne żeby takie uznaniowe stopy nie były przesuwane w momentach gdy transakcja nie idzie po myśli inwestora.

Linie obrony to jeden z najważniejszych elementów strategii inwestycyjnej. Można je porównać do polisy ubezpieczeniowej. Warto pamiętać o niej przed szkodą (stratą), dlatego przygotowanie odpowiedniego stopu powinno nastąpić jeszcze przed otwarciem pozycji.

Strategie inwestowania-SYSTEM ZARZĄDZANIE PIENIĘDZMI

Metody zarządzania pozycją odpowiadają na pytanie, ile inwestor może przeznaczyć środków na kupno lub sprzedaż instrumentów. Mimo tego, że są to jedne z najważniejszych decyzji, bardzo często traktuje się je po "macoszemu". Inwestorzy po prostu poświęcają na jedną transakcję cały kapitał lub w najlepszym razie dzielą portfel na kilka równych jednostek, za które kupują różne akcje.

Strategie inwestowania-SYSTEM

ZARZĄDZANIE PIENIĘDZMI

Odpowiednie metody zarządzania pozycją, pomagają unikać wystawiania kapitału na zbyt duże ryzyko, a z drugiej strony podnieść efektywność inwestycji czyli zarabiać więcej.

Poniżej przedstawiamy jedynie 3 wybrane metody. Podobnie jak przy otwieraniu i zamykaniu pozycji, inwestor musi sam zdecydować, która z metod odpowiada mu najbardziej, ewentualnie dokonać odpowiednich modyfikacji.

Najważniejsze, żeby zdać sobie sprawę, że **zarządzanie pozycją pozwoli "przeżyć" na rynku**.

Strategie inwestowania-SYSTEM

ZARZĄDZANIE PIENIĘDZMI

Równe pozycje

Najprostszym sposobem zarządzania pozycją jest podział portfela na kilka części. Posiadając np. 10 000 PLN można "ustalić", że na kupno akcji jednej spółki zostanie przeznaczone nie więcej niż 2 000 PLN. W ten sposób inwestor rozkłada ryzyko na 5 różnych papierów. Jednak bez stosowania odpowiednich stopów, metoda ta ma niewiele wspólnego z zarządzaniem pozycją. Inwestor w takim przypadku dalej ryzykuje całe 20% portfela w jednej transakcji. Z drugiej strony trzymanie się sztywnego podziału powoduje, że powiększanie pozycji jest utrudnione. W praktyce dopiero podwojenie całego kapitału pozwala zwiększyć pozycję o jednostkę.

Strategie inwestowania-SYSTEM ZARZĄDZANIE PIENIĘDZMI

Ryzyko procentowe

Założenie poziomu cenowego przy którym pozycja powinna być zamknięta pozwala określić nie tylko ryzyko ale i wielkość pozycji. Trzeba tylko odpowiedzieć na pytanie, ile kapitału jesteśmy skłonni zaryzykować w jednej transakcji. Standardowo określa się ten poziom w granicach 1-5%.

Metoda ryzyka procentowego wyznacza wielkość pozycji w zależności od ryzyka z nią związanego. W wypadku gdy transakcja jest zbyt ryzykowna lub kapitał zbyt niski, metoda może "nie zezwalać" na otwarciu pozycji.

Powyższa metoda **odrzuca transakcje zbyt ryzykowne** dla danej wartości portfela, z drugiej strony łatwo pozwala powiększać pozycję przy jego wzroście.

Strategie inwestowania-SYSTEM ZARZĄDZANIE PIENIĘDZMI

DYWERSYFIKACJA

„...Dywersyfikacja służy za ochronę przed niewiedzą... Jest to całkowicie uzasadnione podejście u kogoś, kto nie wie, jak analizować firmy...”

WARREN BUFFET

Strategie inwestowania-SYSTEM

ZARZĄDZANIE PIENIĘDZMI

Dywersyfikacja-np. podział kapitału na trzy typy inwestycji w ramach jednego portfela.

Inwestycje skoncentrowane (max 10 firm) oparte na przesłankach fundamentalnych

- *portfel fundamentalny*

Analizę przeprowadzamy w następującej kolejności: analiza samego przedsiębiorstwa, jego kierownictwa, finansów a na końcu wycena przedsiębiorstwa celem określenia ceny zakupu.

Inwestycje oparte na podstawie wykresów

- *portfel techniczny*

Inwestycje wysokiego ryzyka, spekulacyjne

- *portfel spekulacyjny*

Strategie inwestowania-SYSTEM ZARZĄDZANIE PIENIĘDZMI

Dywersyfikacja

W zależności od wielkości kapitału przeznaczonego na inwestycje, możemy podzielić go w następujących wielkościach pomiędzy:

Portfel fundamentalny – 70% dostępnego kapitału

Portfel techniczny – 20% dostępnego kapitału

Portfel spekulacyjny – 10% dostępnego kapitału

ZARZĄDZANIE PIENIĘDZMI

Inne metody zarządzani pieniędzmi

Inwestor pragnący zgłębić powyższy temat, powinien wziąć pod uwagę inne znane metody:

1. piramida (zwiększanie pozycji zyskownych),
2. odwrócona piramida (zmniejszanie pozycji zyskownych),
3. jednostki krótko i długo terminowe w ramach pozycji (aktywne zarządzanie częścią pozycji w ramach korekt w trendzie głównym),

Automatyczny system transakcyjny pomaga człowiekowi "zdyscyplinować" jego działania na giełdzie. Ograniczenie czynnika emocjonalnego powinno przyczynić się do osiągania coraz lepszych wyników.

Strategie inwestowania-FUNDUSZE INWESTYCYJNE

Działalność funduszy inwestycyjnych w Polsce normuje, znowelizowana, **Ustawa z dnia 28 sierpnia 1997r. o funduszach inwestycyjnych.** Właśnie wspomniana ustawa zawiera chyba najpełniejszą definicję pojęcia "fundusz inwestycyjny". Zgodnie z nią, fundusz inwestycyjny jest osobą prawną, której wyłącznym przedmiotem działalności jest lokowanie środków pieniężnych zebranych publicznie lub niepublicznie, w określone w ustawie papiery wartościowe i inne prawa majątkowe.

Strategie inwestowania-FUNDUSZE

Dla kogo są fundusze

Fundusze zostały stworzone dla ludzi, którzy chcieliby pomnażać swoje oszczędności wykorzystując duże możliwości osiągnięcia zysków na rynku finansowym, ale jednocześnie sami nie znają się na tym rynku, jego instrumentach, nie potrafią sporządzać analiz ułatwiających podejmowanie decyzji inwestycyjnych bądź po prostu nie mają czasu na śledzenie bieżących informacji i na aktywne inwestowanie. Innym powodem korzystania z usług funduszy może być również brak dostępu drobnych inwestorów do niektórych instrumentów i metod inwestowania.

Strategie inwestowania-FUNDUSZE

Dla kogo są fundusze

Tym wszystkim zajmują się osoby zarządzające poszczególnymi funduszami i podejmujące w imieniu uczestników funduszu decyzje inwestycyjne. Ich podstawowym zadaniem jest osiągnięcie jak najwyższej stopy zwrotu z zainwestowanych środków. W zależności od rodzaju funduszu jakim zarządzają, mogą dokonywać inwestycji w ryzykowne instrumenty jak np. akcje, transakcje terminowe, udziały w spółkach z o.o. lub też w bezpieczne instrumenty: obligacje Skarbu Państwa, komunalne, bony skarbowe itp.

Strategie inwestowania-FUNDUSZE

Co to jest jednostka uczestnictwa i ile jest warta?

Fundusze inwestycyjne w najprostszy sposób podzielimy na:

- ✓ otwarte - zbywają jednostki uczestnictwa
- ✓ zamknięte i mieszane - emitują certyfikaty inwestycyjne

Większość funduszy inwestycyjnych w Polsce to fundusze otwarte. Każdy z nas ma zatem przede wszystkim możliwość nabywania jednostek uczestnictwa.

Strategie inwestowania-FUNDUSZE

Wpłacając do funduszu pieniądze stajesz się jednym z wielu jego uczestników. Dzięki temu, że jest was wielu, zarządzający dysponuje dużą sumą pieniędzy, którą inwestuje w różne instrumenty finansowe. W zamian za Twoje pieniądze, fundusz zbywa na Twoją rzecz jednostki uczestnictwa. Stanowią one prawo majątkowe uczestnika funduszu (prawo do udziału w majątku).

Cena po jakiej fundusz zbywa jednostki nie jest stała i może zmieniać się każdego dnia. Zależy ona od tego, ile warte są danego dnia wszystkie instrumenty (akcje, obligacje itd.) jakie zawiera portfel funduszu, a innymi słowy ile jest warte to w co zarządzający zainwestował.

Każdy uczestnik może łatwo obliczyć aktualną wartość swoich środków ulokowanych w funduszu mnożąc bieżącą wartość jednostki przez liczbę posiadanych jednostek.

Strategie inwestowania-FUNDUSZE **Czy warto inwestować w fundusze?**

W Polsce inwestowanie w fundusze inwestycyjne nie jest jeszcze tak popularne jak na świecie. Wynika to z wielu czynników, w tym preferowania tradycyjnych form lokat bankowych, czy też zwykłej nieznamomości instytucji funduszy.

W innych krajach, a szczególnie w USA, ich popularność szybko rośnie. Jest to związane z korzyściami jakie wiążą się z lokowaniem pieniędzy w funduszu. Poniżej przedstawiamy podstawowe zalety funduszy inwestycyjnych.

Strategie inwestowania-FUNDUSZE

Bezpieczeństwo lokat

Działalność funduszy inwestycyjnych szczegółowo regulowana jest przepisami prawnymi. Szczególną i ciągłą kontrolę sprawują nad nimi Komisja Papierów Wartościowych i Giełd.

Wszystkie aktywa funduszu przechowuje depozytariusz, którym może być tylko bank dysponujący wysokimi kapitałami własnymi. Oprócz przechowywania środków funduszu, dba on również o zgodność operacji wykonywanych przez fundusz z prawem i regulaminem funduszu, a w razie konieczności może dokonać likwidacji Funduszu i rozdziału środków pomiędzy jego uczestników. W przypadku bankructwa banku depozytariusza przechowywane aktywa funduszu są wyłączone z masy upadłościowej banku.

Również w przypadku upadłości towarzystwa, nigdy nie mogą być z aktywów funduszu pokrywane ewentualne zobowiązania towarzystwa. To powoduje, że są one jedną z najbezpieczniejszych form lokat.

Strategie inwestowania-FUNDUSZE

Profesjonalne zarządzanie środkami

Do zarządzania środkami powierzonymi funduszowi zatrudnieni są profesjonaliści. Nadzorowani przez KPWiG, mają zazwyczaj kilkuletnie doświadczenie w zarządzaniu aktywami. Zarządzający współpracują z zespołami analityków, którzy zajmują się wyłącznie analizowaniem i interpretowaniem danych napływających z rynku. Analizują oni kondycję finansową emitentów, których papiery posiada fundusz, sytuację na rynku ekonomiczno-finansowym w kraju, grupowe zachowania inwestorów, a także penetrując rynek wyszukują potencjalnie dobre inwestycje.

Strategie inwestowania-FUNDUSZE

Możliwość osiągnięcia dochodów, przewyższających dochody z innych lokat

Podstawowym zadaniem funduszy jest takie lokowanie powierzonych im środków, aby przynosiły one jak najwyższy zysk przy założonym poziomie ryzyka. Dzięki umiejętnościom zarządzających, ich znajomości rynku finansowego, dywersyfikacji instrumentów w portfelu fundusze mogą stać się korzystnym źródłem zysków.

Strategie inwestowania-FUNDUSZE

Szybki dostęp do ulokowanych oszczędności

Otwarte fundusze inwestycyjne dają praktycznie w każdej chwili dostęp do ulokowanych środków, ponieważ uczestnik może w dowolnej chwili zażądać odkupienia jednostek uczestnictwa. Cena odkupienia jednostki przez fundusz równa jest wartości jednostki według aktualnej wyceny. W przypadku niektórych funduszy jest ona dodatkowo pomniejszona o opłatę manipulacyjną (większość funduszy pobiera opłatę manipulacyjną przy zakupie).

Strategie inwestowania-FUNDUSZE

Możliwość lokowania nawet niewielkich kwot

Większość otartych funduszy inwestycyjnych pozwala na lokowanie nawet niewielkich środków. Minimalna pierwsza wpłata na nabycie jednostek wynosi zazwyczaj 100 PLN, kolejne mogą być już sporo niższe. Przy tak niewielkich środkach przeznaczanych na inwestycje, nie można w zasadzie myśleć o samodzielnym inwestowaniu np. na giełdzie. Poziom cen większości akcji notowanych na giełdzie jest na tyle wysoki, że trudno liczyć na znaczące zakupy. Również pobierane od każdej transakcji prowizje czynią takie inwestycje nieopłacalne. Dzięki funduszom i grupowemu inwestowaniu możesz partycypować w lokatach w wiele instrumentów płacąc jedynie opłatę manipulacyjną i minimalizując koszty zawarcia transakcji. Fundusze coraz częściej odchodzą nawet od pobierania opłaty manipulacyjnej od uczestników, bądź też ogłaszają znaczne jej obniżki.

ANALIZA FUNDAMENTALNA

Celem analizy fundamentalnej jest monitorowanie i klasyfikowanie aktywów finansowych pod względem ich jakości inwestycyjnej (jako szacunkowej oceny ryzyka) oraz oczekiwanej stopy zwrotu.

Analitycy fundamentalni starają się po prostu wycenić instrument (spółkę) i określić jej tzw. wartość wewnętrzną. Następnie porównując wycenę z ceną rynkową, przewidują dalszy rozwój wypadków oraz możliwą do uzyskania stopę zwrotu. Jeśli uznają, że dana spółka jest wyceniana przez rynek poniżej jej wartości wewnętrznej (spółka jest niedowartościowana) to będą rekomendować jej kupno. W przypadku gdy zgodnie z ich wycenami cena spółki na rynku jest zbyt wysoka (firma jest przewartościowana), zarekomendują swoim klientom jej sprzedaż.

ANALIZA FUNDAMENTALNA

Analiza fundamentalna koncentruje się na **emitencie** papieru wartościowego oraz **otoczeniu ekonomicznym**, w którym on funkcjonuje. Badając jego kondycję finansową, silne i słabe strony, perspektywy rozwoju, odpowiada na pytanie czy warto zainwestować w jego papiery wartościowe. Kompleksowej analizie kondycji emitenta towarzyszy również analiza jego otoczenia makroekonomicznego, co pozwala na wybór podmiotu o najlepszych możliwościach wzrostu zysków w przyszłości.

ANALIZA FUNDAMENTALNA

„ To co większości wydaje się zbyt drogie i zbyt ryzykowne, zwykle daje zarobić najwięcej”

WILLIAM O`NEIL

Przeprowadzenie analizy fundamentalnej składa się z kilku etapów:

1. Analizy makroekonomicznej.
2. Analizy sektorowej.
3. Analizy sytuacyjnej firmy.
4. Analizy finansowej spółki.
5. Wyceny akcji.

ANALIZA FUNDAMENTALNA

Analiza makroekonomiczna konieczna jest z uwagi na to, że firmy nie działają w próżni, ale w pewnym otoczeniu społecznym, politycznym, gospodarczym. Ocena przedsiębiorstwa z punktu widzenia makroekonomicznego powinna uwzględniać stan oraz wahania koniunktury gospodarczej. Przy jej ocenie bierze się pod uwagę takie wskaźniki jak: deficyt budżetowy, saldo bilansu płatniczego, zmiany produktu krajowego brutto, stopę inflacji itp. Analiza ta dotyczy również polityki banku centralnego w zakresie kształtowania stopy procentowej, kursów walut, przewidywanej podaży pieniądza na rynku, polityki podatkowej rządu, polityki budżetowej rządu. Analiza makroekonomiczna powinna udzielić odpowiedzi na pytanie o opłacalność inwestowania na danym rynku (np. rynku akcji).

ANALIZA FUNDAMENTALNA

W analizie sektorowej dokonuje się oceny atrakcyjności inwestowania w spółki należące do danej gałęzi gospodarki. Na tym etapie przeprowadzanej analizy fundamentalnej ocenia się przewidywaną opłacalność i ryzyko inwestowania w danej gałęzi. Uwzględnia się także pozycję sektora w relacji do cyklu gospodarczego i warunków makroekonomicznych (głównie w celu odpowiedzi na pytanie jakie są jego zdolności do rozwoju w stosunku do całej gospodarki - czy będzie to rozwój szybszy czy też wolniejszy).

ANALIZA FUNDAMENTALNA

W dalszych etapach analizy fundamentalnej przechodzi się do analizy konkretnych spółek z wybranej branży. Dokonuje się tzw. **analizy sytuacyjnej spółki**. Głównym celem staje się tutaj ocena spółki na tle całej gałęzi. Pod uwagę bierze się przede wszystkim aspekty pozafinansowe, jak: jakość zarządzania, prowadzony marketing, aspekty produkcyjne, jakość kadry, strategię spółki w przyszłości, silne i słabe strony spółki oraz okazje i zagrożenia jakie stwarza jej działalność.

ANALIZA FUNDAMENTALNA

Kolejnym etapem analizy fundamentalnej jest **analiza finansowa**. Stanowi ona ocenę całokształtu działalności gospodarczej firmy, łącznie z jej efektem końcowym w postaci wyniku finansowego oraz stanu majątkowo-finansowego. Najczęściej przeprowadza się ją za pomocą **analizy wskaźnikowej**.

ANALIZA FUNDAMENTALNA

ANALIZA WSKAŹNIKOWA

Wskaźniki oblicza się na podstawie danych rynkowych (np. giełdowych) dotyczących spółki oraz na podstawie sprawozdań finansowych firmy takich jak: bilans, rachunek zysków i strat oraz rachunek przepływów pieniężnych.

Oceniając firmę na podstawie wskaźników należy pamiętać, że wyliczane są one w oparciu o dane historyczne.

Najczęściej stosuje się podział wskaźników na pięć grup, w każdej grupie występuje od kilku do kilkunastu wskaźników.

ANALIZA WSKAŹNIKOWA

Wskaźniki:

- płynności - mierzą zdolność spółki do wywiązywania się z krótkoterminowych zobowiązań, inaczej czy firma ma szybki dostęp do gotówki,
- aktywności - informują o tym jak szybko firma zamienia swoje zapasy i należności na rachunkach na gotówkę,
- zadłużenia - informują o zadłużeniu spółki i jej zdolnościach do obsługi tego zadłużenia,
- rentowności /zyskowności/ - służą do oceny wielkości zysku osiągniętego z poniesionych przez spółkę nakładów,
- wartości rynkowej - mają za zadanie ocenę wartości rynkowej spółki, która to wartość zależy od cen jej akcji.

ANALIZA FUNDAMENTALNA WYCENA AKCJI

Wycena akcji, podobnie jak wycena innych instrumentów finansowych, polega na ustaleniu jej wartości w celu zidentyfikowania akcji niedowartościowanych (które można kupić) lub akcji przewartościowanych (które można sprzedać).

ANALIZA FUNDAMENTALNA WYCENA AKCJI

Metody wyceny przedsiębiorstwa można podzielić na cztery grupy:

1. Metody dochodowe - opierają się na prognozowaniu i aktualizowaniu możliwych do wygenerowania przez dane przedsiębiorstwo szeroko rozumianych dochodów.
2. Metody bazujące na kosztach i majątku przedsiębiorstwa - koncentrują się na oszacowaniu wartości poszczególnych składników majątku firmy.
3. Metody porównań rynkowych - dokonywane są przez inwestorów na rynku kapitałowym i opierają się na rynkowej (najczęściej giełdowej) wartości kapitałów własnych i długu.
4. Metody mieszane - uwzględniające cechy i elementy podejścia dochodowego i majątkowego.

ANALIZA FUNDAMENTALNA

Analiza techniczna, a analiza fundamentalna

Powszechnie przyjmuje się, że analiza **fundamentalna** powinna odpowiedzieć na pytanie: **Co kupić**. A kolei analiza **techniczna** ma udzielić odpowiedzi na dwa pytanie **kiedy kupić i kiedy sprzedać**. Należy zauważyć, że wielu analityków fundamentalnych pozytywnie wyraża się o roli jaką na współczesnym rynku kapitałowym odgrywa analiza techniczna.

ANALIZA FUNDAMENTALNA

Połączona technika - analiza techniczna i analiza fundamentalna

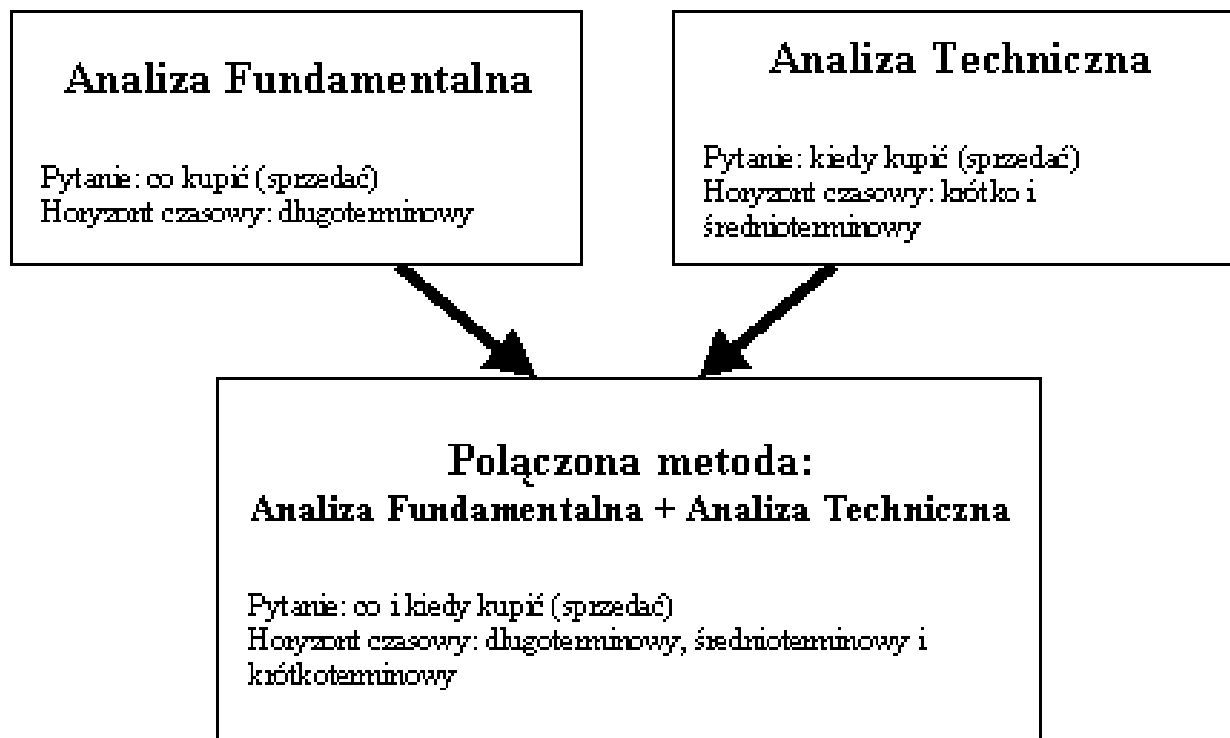
Istnieje liczne grono inwestorów, w tym także profesjonalnych, którzy przy podejmowaniu określonych decyzji inwestycyjnych jednocześnie posługują się analizą techniczną jak i fundamentalną.

W tym bowiem przypadku dobór walorów do portfela inwestycyjnego następuje najczęściej w dwu fazach:

1. Wybór wstępnej listy spółek spełniających określone kryteria fundamentalne np. pewna wysokość stopy dywidendy, odpowiednia wartość ratingu uznanej agencji ratingowej, stopa wzrostu rocznych przychodów netto ze sprzedaży w poszczególnych okresach obrachunkowych. Bardzo często ten etap określany jest mianem screeningu.
2. Przeprowadzenie analizy technicznej wykresów akcji wyselekcjonowanych w pierwszym etapie i podjęcie ostatecznych decyzji inwestycyjnych dotyczących zakupu lub sprzedaży akcji poszczególnych firm.

ANALIZA FUNDAMENTALNA

Połączona technika - analiza techniczna i analiza fundamentalna

ANALIZA TECHNICZNA

„ W tym biznesie, jeśli jesteś dobry, masz rację 6 na 10 razy. Nigdy nie ma się racji częściej”.

PETER LYNCH

Analiza techniczna to badanie zachowań rynku, przede wszystkim przy użyciu wykresów, którego celem jest przewidywanie przyszłych trendów cenowych. Analiza techniczna opiera się na trzech przesłankach:

- rynek dyskontuje wszystko,
- ceny podlegają trendom,
- historia się powtarza.

ANALIZA TECHNICZNA **Rynek dyskontuje wszystko**

Zwolennicy analizy technicznej (AT) twierdzą, że wszelkie czynniki, które mają wpływ na cenę są już w niej uwzględnione. Wynika to z przekonania, że zachowania cen odzwierciedlają zmiany w relacjach popytu i podaży. Mówiąc inaczej, analityk techniczny wychodzi z założenia, że nie trzeba badać czynników wpływających na cenę instrumentu lub dociekać przyczyn spadków lub wzrostów. **Rynek wie wszystko** i to on kształtuje cenę, dlatego też należy badać wykresy i wskaźniki AT, aby skutecznie prognozować, w którą stronę rynek podaży. Nie oznacza to, iż analitycy techniczni odrzucają twierdzenia, iż przyczyną trendów na giełdzie są uwarunkowania gospodarcze. Uważają jedynie, że rynek łatwiej można zrozumieć i przewidzieć, analizując zapis jego zachowań, czyli wykresy.

ANALIZA TECHNICZNA

Ceny podlegają trendom

Rysując wykresy cen, analityk techniczny stara się odnaleźć w nich trend, czyli kierunek, w którym podążają ceny. Rozpoznanie trendu w jego wczesnej fazie pozwala dokonać transakcji, która powinna przynieść zyski (kupić, gdy tworzy się trend rosnący, sprzedać, gdy malejący). Analitycy zakładają bowiem, że istnieje większe prawdopodobieństwo tego, że trend będzie kontynuowany, niż że nastąpi jego odwrócenie.

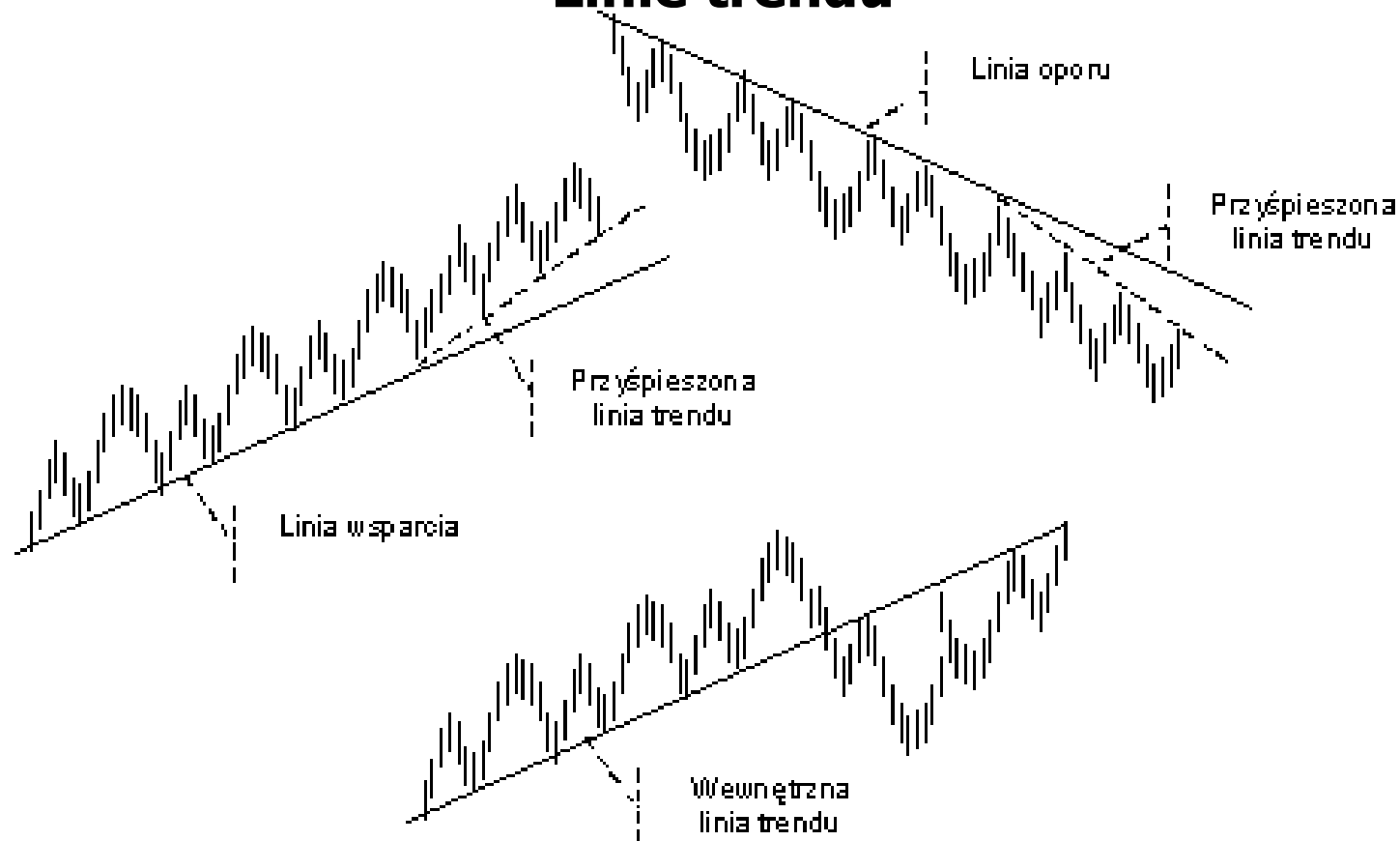
ANALIZA TECHNICZNA

Historia się powtarza

Badanie wykresów pozwala odnaleźć powtarzające się wzory (**FORMACJE**), według których poruszają się ceny. Wynika to z powtarzalności zachowań ludzkich w określonych sytuacjach. Analitycy znając najczęściej występujące wzory (**FORMACJE**) starają się odnaleźć je w bieżących notowaniach i na tej podstawie prognozować przyszłość.

ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe

Linie trendu

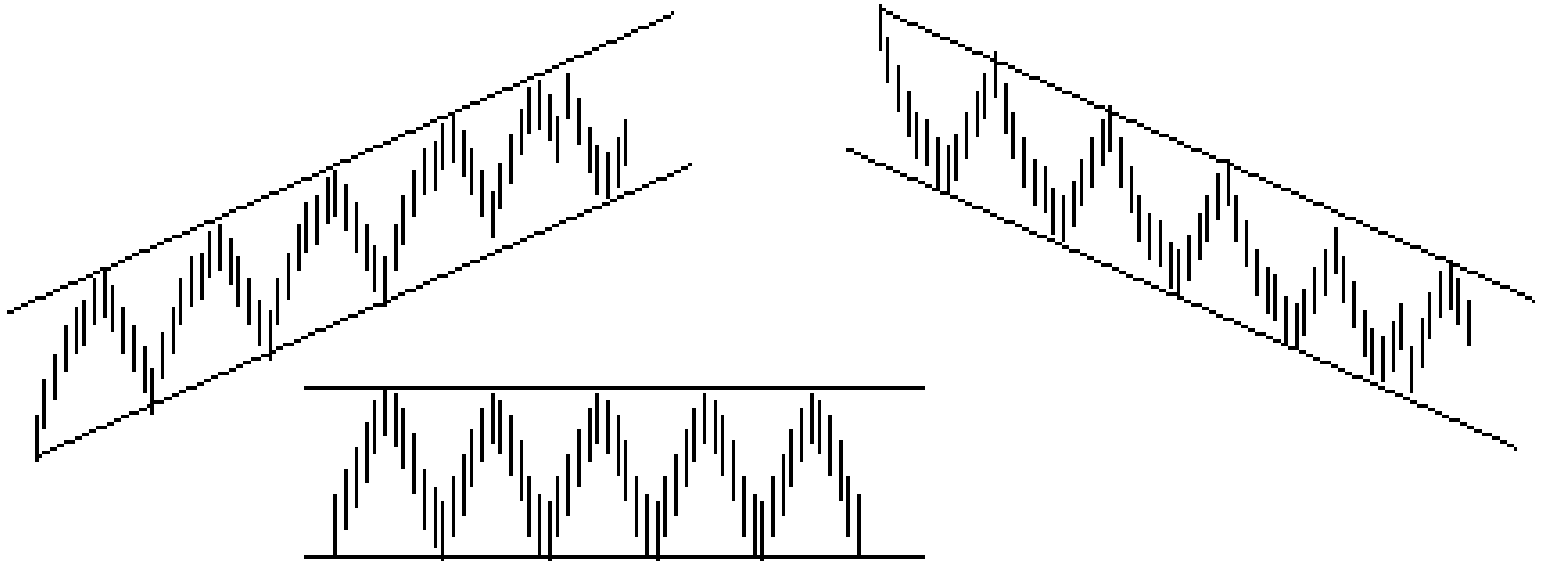

ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe

Linie trendu jak sama nazwa wskazuje są to przede wszystkim linie wyznaczające kierunek bieżącej tendencji. Pomimo swej prostoty są one jednymi z najcenniejszych narzędzi w analizie technicznej. Dla **trendów wzrostowych** linię trendu wyznacza układ coraz wyższych minimów cenowych, które można połączyć prostą. Można ją wówczas określić mianem linii wsparcia, której przebicie może stanowić sygnał spowolnienia trendu lub jego odwrócenia. Niejednokrotnie w ramach głównego trendu można wyodrębnić oddzielny układ minimów cenowych, wówczas nowo wyznaczoną prostą określa się jako przyśpieszoną linię trendu. Odwrotnie sytuacja wygląda dla linii **trendu spadkowego**. Tworzy ją sekwencja coraz niższych maksimów cenowych, jednocześnie jest to linia oporu. Jej przebicie lub istotne naruszenie stanowi pierwszy sygnał, że trend zaczyna wytracać bieżący impet lub w chwili przebicia następuje jego odwrócenie. Również tutaj w ramach istniejącego trendu możliwe jest wyznaczenie dodatkowych linii przyśpieszonych. W momencie przebicia linii trendu, zarówno dla tendencji wzrostowych jak i spadkowych, nabierają one przeciwnego charakteru (wewnętrzne linie trendu). Oznacza to, że pokonana linia wsparcia trendu wzrostowego staje się oporem i odwrotnie przebita linia trendu spadkowego wyznacza później poziom wsparcia.

ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe

Kanały trendowe

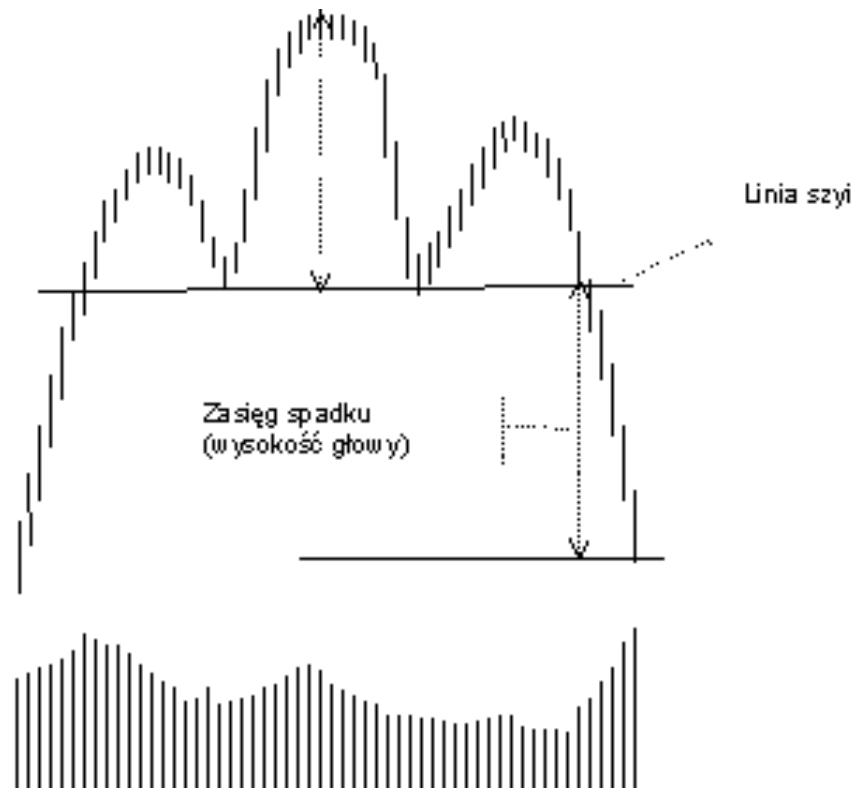
ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe

Kanały trendowe podobnie jak linie trendu wyznaczają przede wszystkim kierunek bieżącej tendencji. Na tej podstawie dzielą się na trzy grupy: wzrostowe, spadkowe oraz boczne (horyzontalne). Tworzy je układ dwóch równoległych względem siebie linii przebiegających po lokalnych maksimach oraz minimach cenowych. Dominującą zaletą kanałów trendowych są przede wszystkim bardzo wyraźnie pokazane poziomy wsparcia i oporu, które wyznaczają oczywiście punkty zwrotne w granicach kanału. Niejednokrotnie po wybiciu z kanału trendowego, zasięg ruchu jest co najmniej równy jego wysokości.

ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe

FORMACJE ODWRÓCENIA TRENDU

Głowa i ramiona

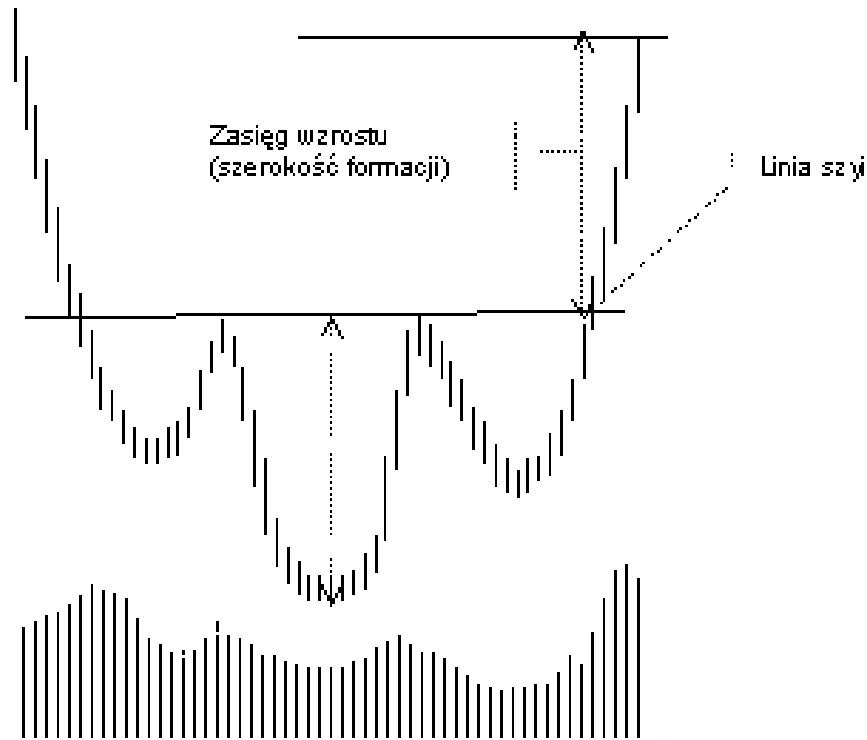
ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe **FORMACJE ODWRÓCENIA TRENDU**

Jest to formacja odwrócenia trendu, którą tworzą trzy lokalne szczyty, czyli lewe ramię, głowa i prawe ramię. Szczyt głowy powinien być jednocześnie najwyższym punktem całej formacji. Najwyższe obroty utrzymują się w trakcie tworzenia lewego ramienia. Ponowny wzrost aktywności obserwowany jest przy szczycie głowy, przy czym obroty powinny być niższe od towarzyszących lewemu ramieniu. Przy tworzeniu prawego ramienia wolumen obrotów powinien być najniższy. Ponowny wzrost aktywności obserwowany jest przy dojściu i przebiciu linii szyi. Potencjalny zasięg spadku wyznacza wysokość głowy odmierzona w dół od punktu przebicia linii szyi. Formacja głowy i ramion należy do jednej z bardziej wiarygodnych formacji.

ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe

FORMACJE ODWRÓCENIA TRENDU

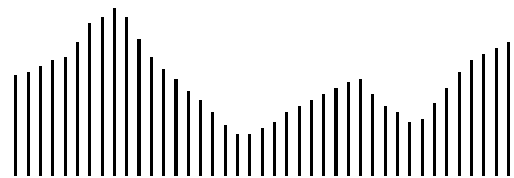
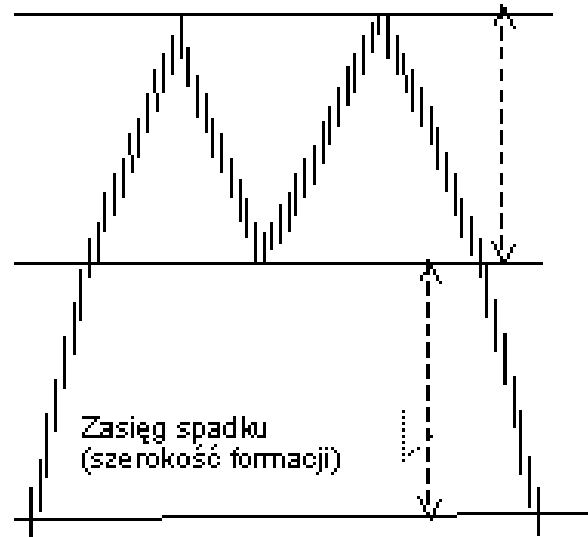
Odwrócona głowa i ramiona

ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe

FORMACJE ODWRÓCENIA TRENDU

Podwójny szczyt

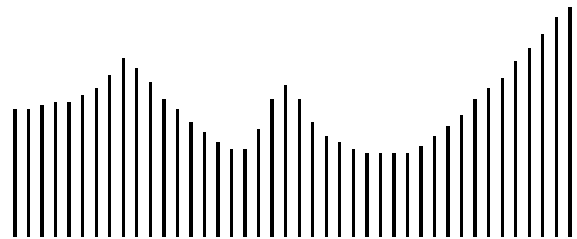
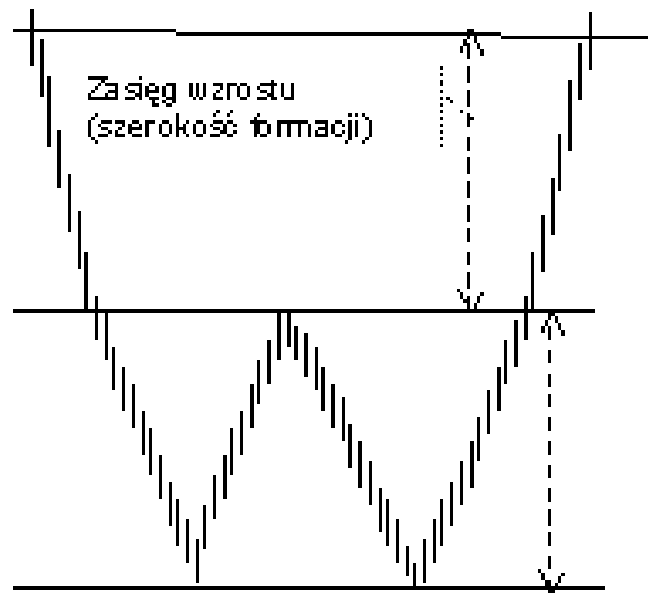
ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe FORMACJE ODWRÓCENIA TRENDU

Formację podwójnego szczytu charakteryzuje kształt litery "M". Jak sama nazwa wskazuje tworzy ją układ dwóch szczytów, gdzie oddzielające je minimum jest jednocześnie punktem wybicia z formacji. Kształtowaniu dwóm najwyższym szczytom towarzyszy wzrost obrotów, przy czym obroty na drugim szczycie są zazwyczaj niższe. Minimum cenowe podkreśla natomiast bardzo wyraźny spadek aktywności. Kolejny przyrost obrotów może mieć miejsce przy wybiciu z samej formacji. Zasięg spadku wyznacza odległość pomiędzy linią dwóch szczytów a najniższym punktem formacji odmierzona od wspomnianego minimum.

ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe

FORMACJE ODWRÓCENIA TRENDU

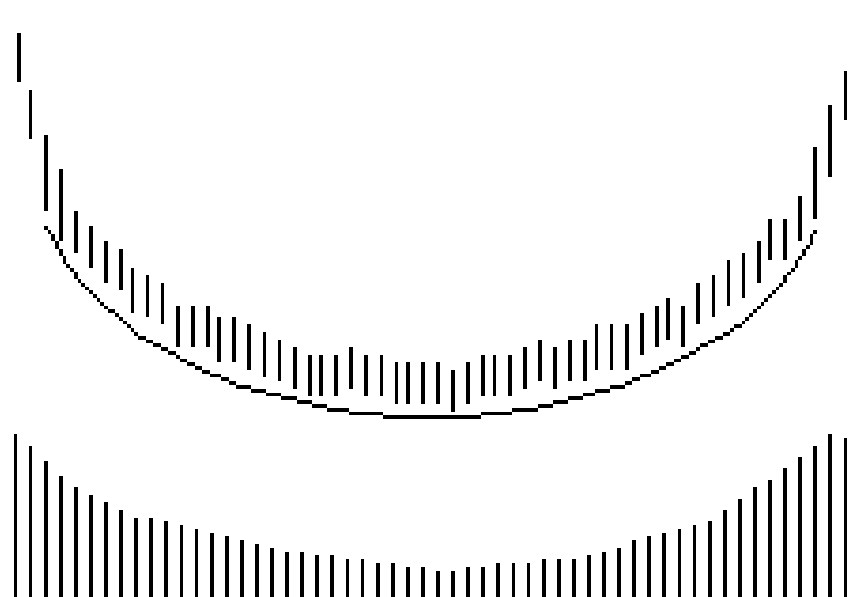
Podwójne dno

ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe

FORMACJE ODWRÓCENIA TRENDU

Spodek

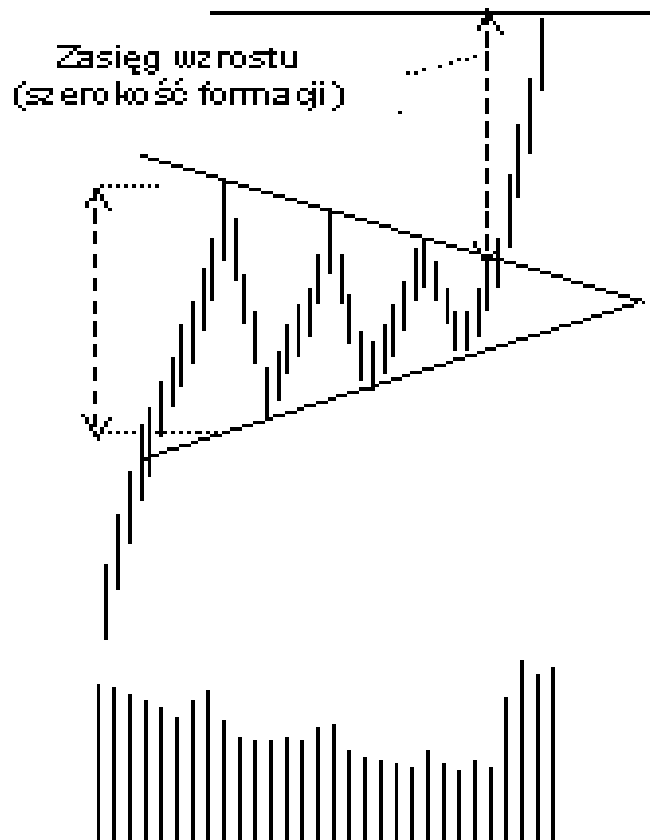

ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe **FORMACJE ODWRÓCENIA TRENDU**

Jest to formacja odwrócenia trendu, którą stanowi często wielomiesięczna konsolidacja poprzedzona silnym trendem spadkowym. Zamiast trendu bocznego przybiera ona jednak bardziej zaokrąglony kształt. Jest to wynik łagodnego wytracania impetu spadkowego, poczym po osiągnięciu nowego minimum w obszarze połowy formacji, następuje wzrost z sukcesywnie rosnącą dynamiką. Trudnością jaka pojawia się w przypadku formacji spodka jest określenie poziomu wybicia z samej formacji. Bardzo charakterystyczne są tutaj również zmiany obrotów, które przybierają identyczny kształt z wyglądem samej formacji.

ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe Formacje ODWRÓCENIA lub KONTYNUACJI

Trójkąt równoramienny

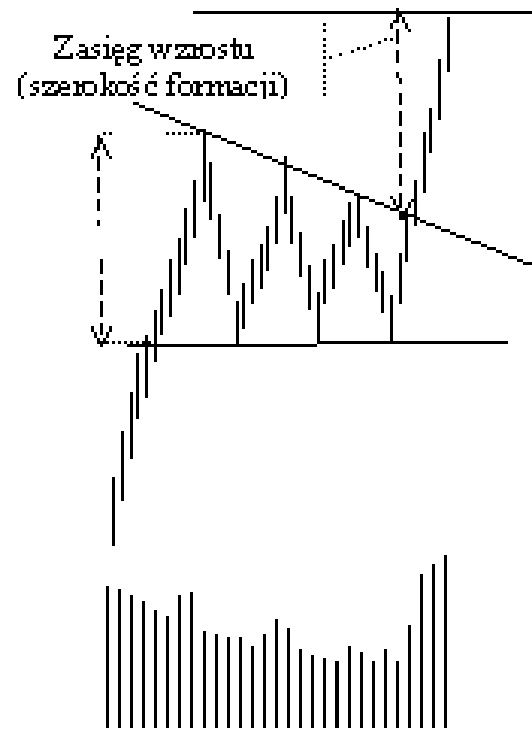
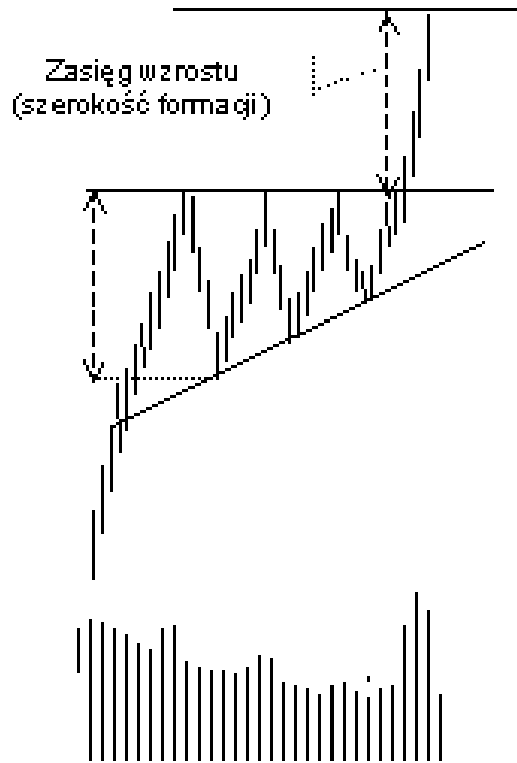
ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe **Formacje ODWRÓCENIA lub KONTYNUACJI**

Formacje trójkątów występują zarówno jako formacje odwrócenia i kontynuacji trendu. Czynnikiem decydującym jest kierunek wybicia względem poprzedzającego ruchu. Są to formacje najczęściej spotykane, jednocześnie najmniej pewne. Cechą charakterystyczną dla trójkąta równoramienne jest wzajemne nachylenie linii lokalnych szczytów i dołków pod zbliżonym kątem. Każdy kolejny szczyt jest niższy od poprzedniego, każde minimum jest wyższe od poprzedniego. Wolumen obrotów w trakcie tworzenia samej formacji powinien maleć. Silny przyrost wolumenu powinien natomiast towarzyszyć wybiciu z formacji niezależnie od jego kierunku. Wybicie z trójkąta powinno nastąpić w odległości od połowy do 2/3 odległości od momentu tworzenia trójkąta do jego wierzchołka. Zasięg ruchu wyznacza wysokość trójkąta mierzona od punktu wybicia.

ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe

Formacje ODWRÓCENIA lub KONTYNUACJI

Trójkąty prostokątne

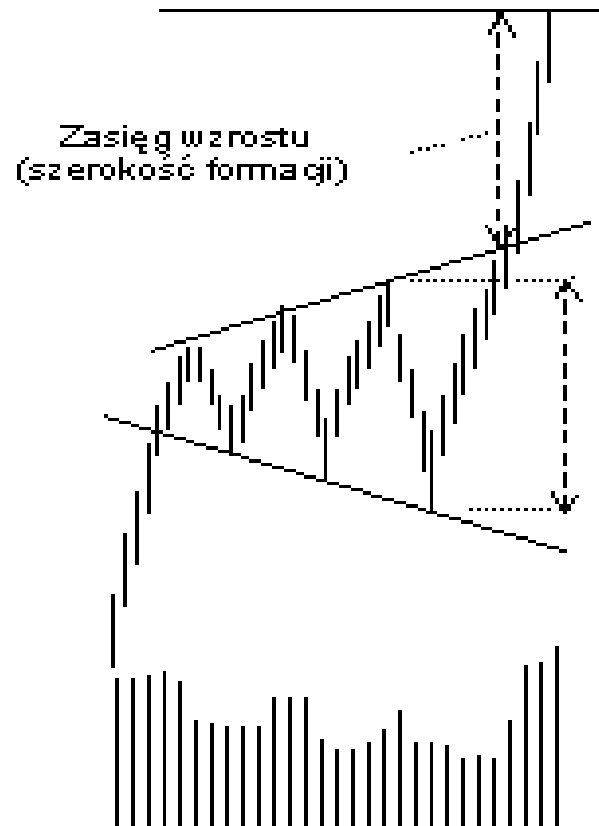
ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe **Formacje ODWRÓCENIA lub KONTYNUACJI**

Formacje trójkątów występują zarówno jako formacje odwrócenia i kontynuacji trendu. Są to formacje najczęściej spotykane, jednocześnie najmniej pewne. Czynnikiem decydującym jest kierunek wybicia względem poprzedzającego ruchu. Cechą charakterystyczną dla trójkątów prostokątnych jest horyzontalny przebieg jednej z linii (szczytów lub dołków), druga linia przebiega wzdłuż malejących szczytów lub rosnących minimów. Wolumen obrotów w trakcie tworzenia samej formacji powinien maleć. Silny przyrost wolumenu powinien natomiast towarzyszyć wybiciu z formacji niezależnie od jego kierunku. Wybicie z trójkąta powinno nastąpić w odległości od połowy do 2/3 odległości od momentu tworzenia trójkąta do jego wierzchołka. Zasięg ruchu wyznacza wysokość trójkąta mierzona od punktu wybicia.

ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe

Formacje ODWRÓCENIA lub KONTYNUACJI

Trójkąt rozszerzający

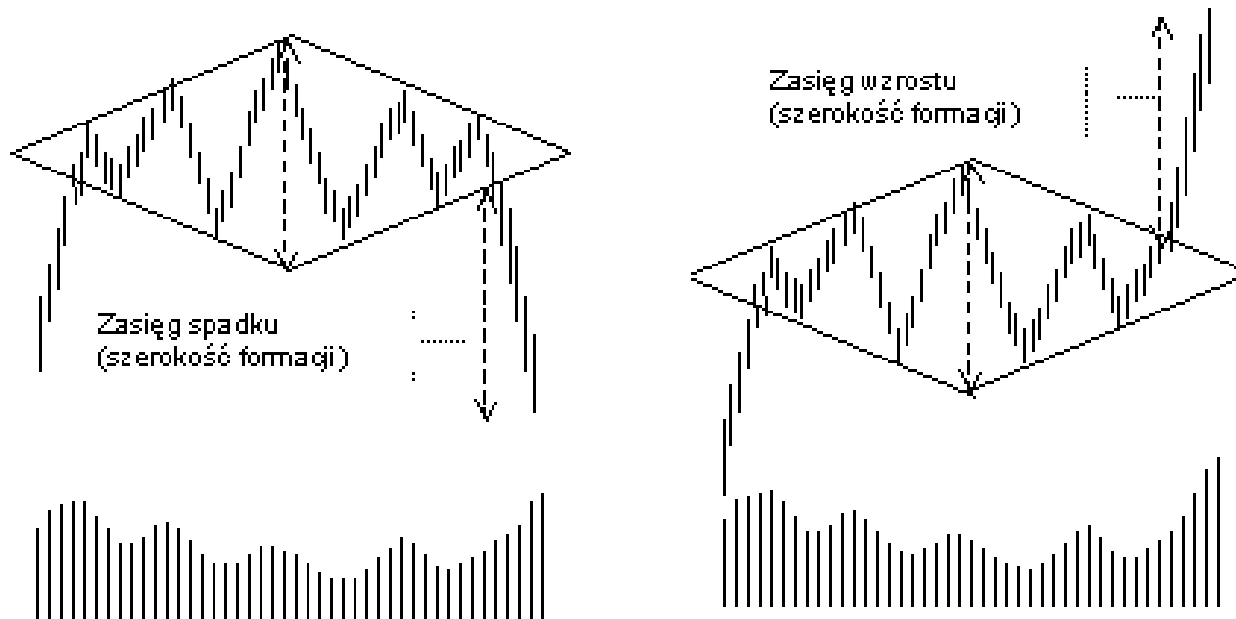
ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe **Formacje ODWRÓCENIA lub KONTYNUACJI**

Formacje trójkątów rozszerzających występują zarówno jako formacje odwrócenia i kontynuacji trendu, chociaż częściej są zauważalne jako formacje wierzchołkowe. Czynnikiem decydującym jest kierunek wybicia względem poprzedzającego ruchu. Linie trójkąta rozszerzającego przebiegają wzdłuż rosnących maksimumów cenowych i malejących minimumów. Wolumen obrotów w trakcie tworzenia samej formacji powinien maleć. Silny przyrost wolumenu powinien natomiast towarzyszyć wybiciu z formacji niezależnie od jego kierunku. W przeciwieństwie do klasycznych formacji trójkąta w przypadku trójkąta rozszerzającego mogą pojawić się trudności ze zdefiniowaniem okresu w jakim powinno nastąpić wybicie. Zasięg ruchu wyznacza wysokość trójkąta mierzona od punktu wybicia.

ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe

Formacje ODWRÓCENIA lub KONTYNUACJI

Diament

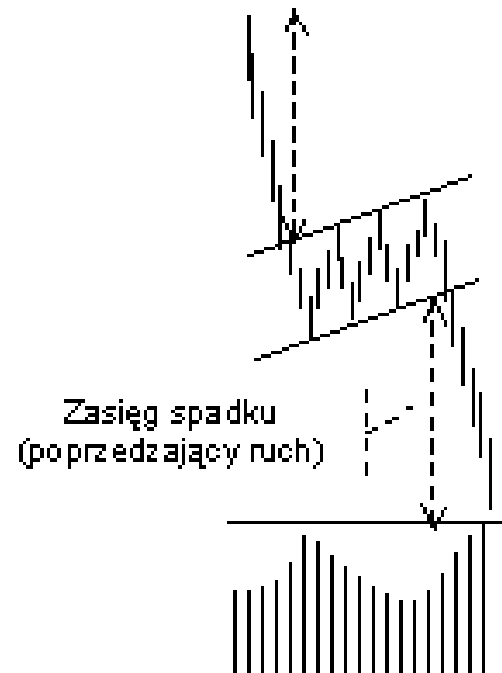
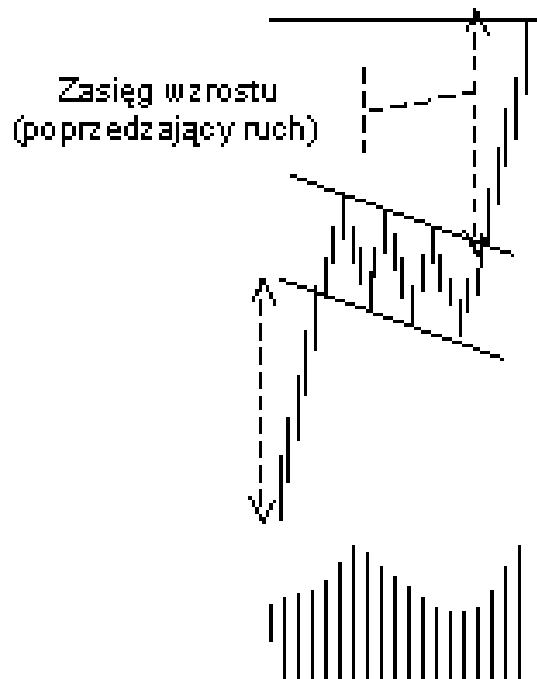
ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe **Formacje ODWRÓCENIA lub KONTYNUACJI**

Formacje **diamentów** mogą występować jako formacje odwrócenia lub kontynuacji dotychczasowego trendu. Ostatecznie decyduje o tym kierunek wybicia z formacji względem poprzedzającego trendu. Punkty zwrotne w samej formacji wyznaczają linie rombu (diament). Początek formacji jest niekiedy mylony z początkiem kształtowania głowy i ramion. Do połowy diamentu wolumen obrotów zazwyczaj maleje, przy czym aktywność nieznacznie wzrasta w trakcie lokalnych szczytów i maleje dla lokalnych minimów. W drugiej połowie, aktywność nieznacznie wzrasta, przy czym wyraźny wzrost obrotów ma miejsce przy ostatecznym wybiciu z formacji. Zasięg ruchu wyznacza szerokość diamentu mierzona od punktu wybicia.

ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe

Formacje KONTYNUACJI TRENDU

Flagi

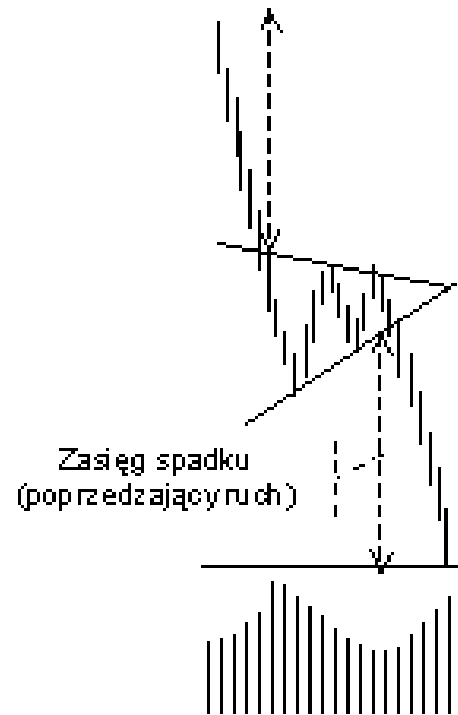
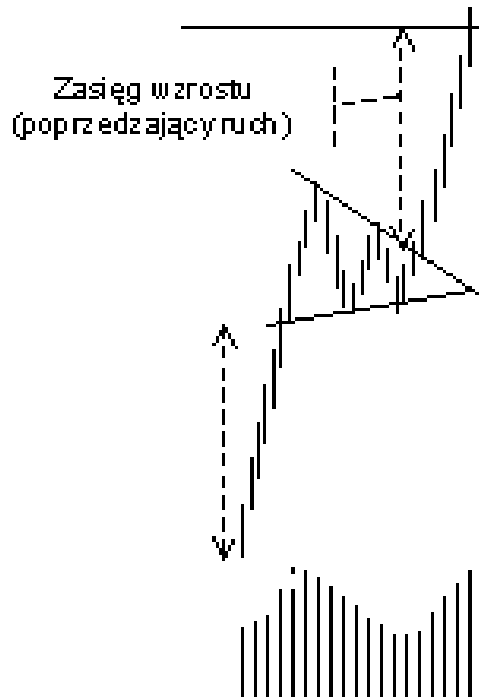

ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe **Formacje KONTYNUACJI TRENDU**

Flagi należą do grupy formacji kontynuacji trendu. Okres ich kształtowania jest stosunkowo krótki, od kilku sesji do trzech, czterech tygodni. Kształt formacji wyznaczają dwie równoległe linie przyjmujące nachylenie przeciwne do poprzedzającego trendu. Utrzymujący się pierwotnie na wysokim poziomie wolumen obrotów, zazwyczaj maleje od momentu wejścia w formację. Ponownie silny wzrost aktywności powinien towarzyszyć wybiciu. Flagi zazwyczaj pojawiają się w połowie silnych ruchów cenowych, stąd zasięg wzrostu wyznacza wysokość poprzedzającej fali (masztu) mierzona od punktu wybicia z formacji.

ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe Formacje KONTYNUACJI TRENDU

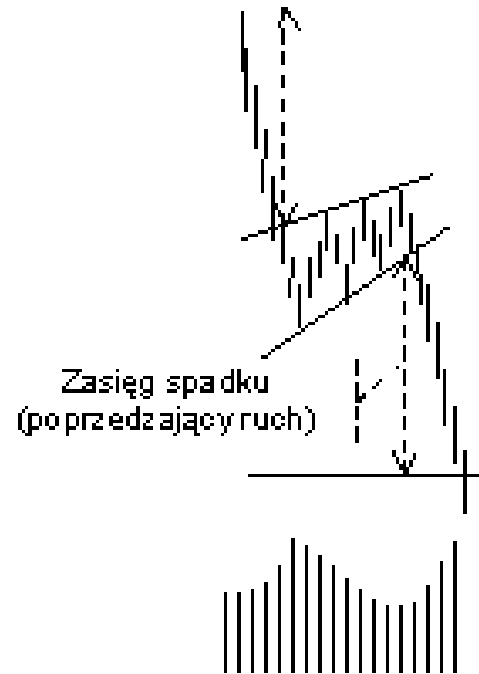
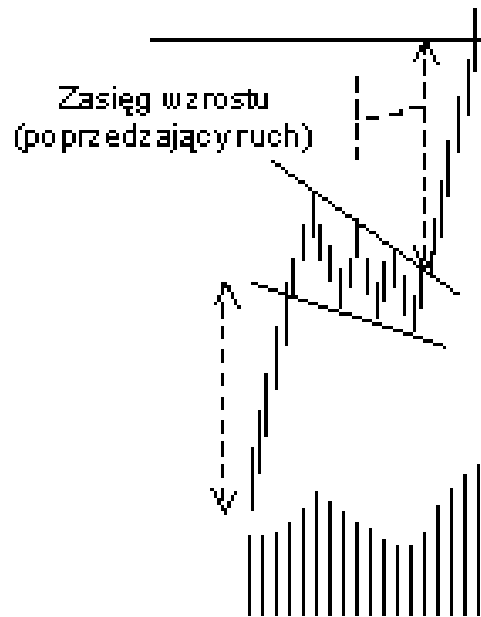
Chorągiewki

ANALIZA TECHNICZNA-formacje liniowe

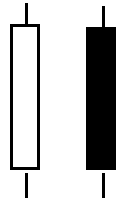
Formacje KONTYNUACJI TRENDU

Kliny

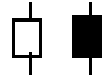

ANALIZA TECHNICZNA-formacje świecowe Rodzaje świec

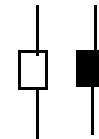
Wysokie
korpusy

Niskie
korpusy

Szpulki

Doji

Doji na
wysokich
nogach

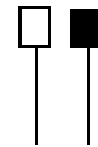
Ważka

Nagrobek

Parasolki

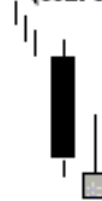
ANALIZA TECHNICZNA-formacje świecowe

Formacje odwrócenia trendu

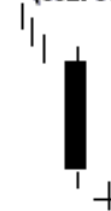
Młot
(wzrost)

Odwrócony młot
(wzrost)

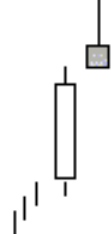
Gwiazda doji
(wzrost)

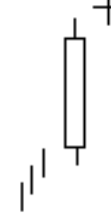
Wisielec
(spadek)

Spadająca gwiazda
(spadek)

Gwiazda doji
(spadek)

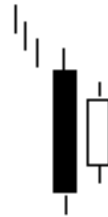
ANALIZA TECHNICZNA-formacje świecowe

Formacje odwrócenia trendu

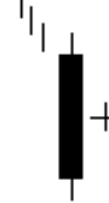
Objęcie hossy
(wzrost)

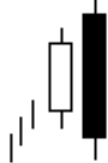
Harami (wzrost)

Krzyż harami
(wzrost)

Objęcie bessy
(spadek)

Harami (spadek)

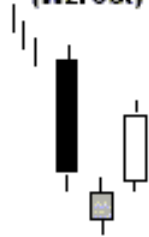
Krzyż harami
(spadek)

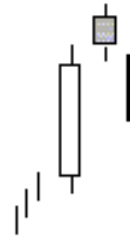
ANALIZA TECHNICZNA-formacje świecowe

Formacje odwrócenia trendu

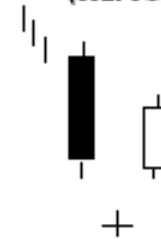
Gwiazda poranna
(wzrost)

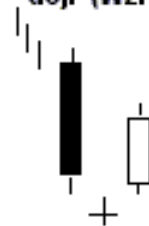
Gwiazda wieczorna
(spadek)

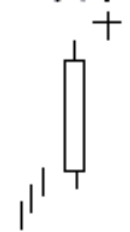
Porzucone dziecko
(wzrost)

Gwiazda poranna
doji (wzrost)

Gwiazda wieczorna
doji (spadek)

Porzucone dziecko
(spadek)

ANALIZA TECHNICZNA-formacje świecowe

Formacje odwrócenia trendu

Trzy kruki
(spadek)

Trzy identyczne
kruki (spadek)

Dwa kruki
(spadek)

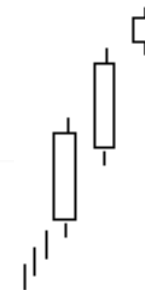
Dwa kruki powyżej
luki cenowej (spadek)

Blok (spadek)

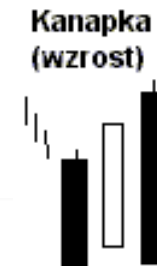
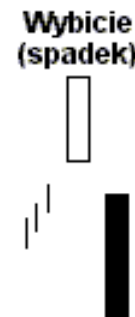
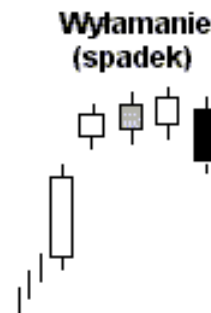
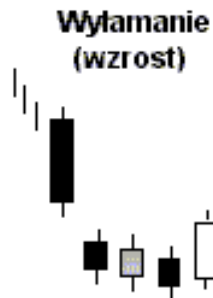

Narada
(spadek)

ANALIZA TECHNICZNA-formacje świecowe

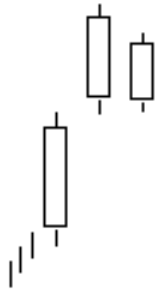
Formacje odwrócenia trendu

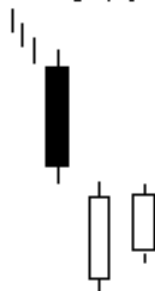
ANALIZA TECHNICZNA-formacje świecowe

Formacje kontynuacji trendu

Biała dwójka
hossy (wzrost)

Biała dwójka
bessy (spadek)

Trójka poniżej luki
cenowej (spadek)

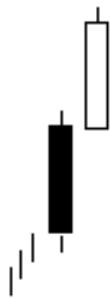
Trójka powyżej luki
cenowej (wzrost)

ANALIZA TECHNICZNA-formacje świecowe

Formacje kontynuacji trendu

Rozstanie
(wzrost)

Rozstanie
(spadek)

Przeczekanie
(wzrost)

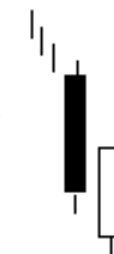
Pod szyją
(spadek)

Na szyi
(spadek)

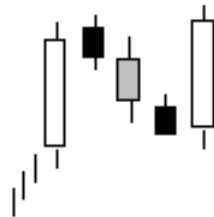
Wyrzucenie
(spadek)

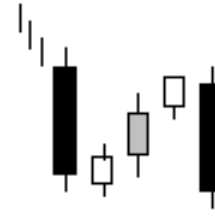
ANALIZA TECHNICZNA-formacje świecowe

Formacje kontynuacji trendu

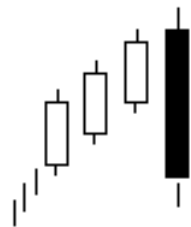
Trójka hossy
(wzrost)

Trójka bessy
(spadek)

Uderzenie trójki
(wzrost)

Uderzenie trójki
(spadek)

Beskidzki Dom Maklerski S.A.

INSTRUMENTY RYNKU KAPITAŁOWEGO

www.bdm.pl

Gramy dla Ciebie
We play for you

INSTRUMENTY RYNKU KAPITAŁOWEGO

Warunkiem funkcjonowania rynku kapitałowego jest istnienie **instrumentów finansowych**, w tym papierów wartościowych. Instrumentem finansowym jest kontrakt (umowa) między dwoma stronami, regulujący zależność finansową między nimi. Zależność ta może mieć charakter wierzycielski, własnościowy lub terminowy. Takie są też instrumenty finansowe.

INSTRUMENTY RYNKU KAPITAŁOWEGO

W instrumentach **wierzycielskich** zależność finansowa polega na udzieleniu kredytu przez jedną stronę drugiej stronie kontraktu, w instrumentach **własnościowych** następuje przekazanie prawa własności, a w instrumentach **terminowych** określenie możliwych przyszłych przepływów pieniężnych zachodzących między stronami. Szczególnym przypadkiem instrumentu finansowego jest **papier wartościowy**. Jest to instrument finansowy zabezpieczony aktywami emitenta.

INSTRUMENTY RYNKU KAPITAŁOWEGO

Zgodnie z Ustawą, papierami wartościowymi są:

- akcje, prawa do akcji, kwity depozytowe, obligacje, listy zastawne, certyfikaty inwestycyjne oraz inne papiery wartościowe wyemitowane na podstawie prawa polskiego lub obcego,
- zbywalne prawa majątkowe, wynikające z wymienionych papierów wartościowych.

Do instrumentów finansowych natomiast, oprócz zbywalnych papierów wartościowych, zalicza się:

- nie będące papierami wartościowymi tytuły uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania,
- nie będące papierami wartościowymi instrumenty rynku pieniężnego,
- nie będące papierami wartościowymi finansowe kontrakty terminowe, umowy forward dotyczące stóp procentowych, swapy akcyjne, swapy na stopy procentowe, swapy walutowe lub opcje kupna lub sprzedaży któregokolwiek z instrumentów finansowych,
- prawa majątkowe, których cena zależy bezpośrednio lub pośrednio od wartości oznaczonych co do gatunku rzeczy, określonych rodzajów energii, mierników i limitów wielkości produkcji lub emisji zanieczyszczeń.

Akcje

Klasycznym instrumentem rynku kapitałowego są akcje, które pomimo stałego pojawiania się na rynku nowych instrumentów, nadal stanowią jego podstawowe ogniwo.

Jest to papier wartościowy o określonej wartości nominalnej, będący dowodem praw majątkowych przysługujących akcjonariuszom, a jednocześnie stwierdzający ich udział w majątku akcyjnym spółki.

Dla emitentów **akcje** są drogą **zdobycia kapitału** potrzebnego do powstania i funkcjonowania spółki, inwestorzy widzą w nich formę **lokowania własnych oszczędności**. Akcja daje jej posiadaczowi oprócz prawa własności także prawo do udziału w zyskach spółki, tzw. prawo do **dywidendy**, prawo do zakupu akcji nowej emisji, tzw. **prawo poboru**, oraz prawo do **głosu** na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy i prawo do udziału w masie upadłościowej spółki w razie jej upadłości.

Podział **akcji** w zależności od statutu spółki:

- ❖ akcje na okaziciela – spółka nie ma obowiązku rejestracji tych akcji; są podstawowym przedmiotem obrotu w polskim prawie gospodarczym; nie ma ograniczenia zbytu; wszelkie informacje dotyczące spółki dla posiadaczy akcji na okaziciela powinny być dostępne w określonym miejscu- określonym w statucie firmy
- ❖ akcje imienne – akcje rejestrowane w księdze akcji imiennych prowadzonej przez spółkę; na akcji umieszczone jest imię i nazwisko akcjonariusza lub firma; istnieją pewne ograniczenia w zakresie ich zbywania

Podział akcji w zależności od dostępności akcji:

- **akcje pojedyncze** – jest to dokument, który odpowiada wartości nominalnej jednej akcji
- **akcje zbiorcze (pakiet)** – na jednym dokumencie zawarta jest informacja o ilości akcji, ich wartości nominalnej i wartości całkowitej

Podział akcji w zależności od uprawnień przysługujących akcjonariuszom:

- **akcje zwykłe**
- **akcje uprzywilejowane** – dają szczególne prawa głównie założycielom spółki; z akcją uprzywilejowaną łączą się np. następujące prawa:
 - ✓ prawo głosu na 1 akcję 1-5 głosów
 - ✓ prawo do dywidendy w wyższym wymiarze
 - ✓ prawo do dywidendy skumulowanej
 - ✓ prawo do podziału majątku – podczas likwidacji
 - ✓ prawo pierwszeństwa do zakupu akcji nowej emisji

Cena akcji może być:

- **nominalna** – cena umieszczona na akcji bądź świadectwie depozytowym i odpowiada jednostce kapitału akcyjnego czyli wynika z podziału kapitału przez liczbę emitowanych akcji
- **emisyjna** – cena po jakiej akcja jest oferowana subskrybentom przez emitenta; nie może być niższa od wartości nominalnej i jest stała w całym okresie subskrypcji (wyjątek: akcje oferowane są w formie przetargowej)
- **bieżąca** – cena po jakiej można walor sprzedać na rynku; zależy od korzyści jakie może osiągnąć akcjonariusz, sytuacji osiągniętej przez firmę, stopnia wiarygodności, sytuacja w całej branży oraz ogólna sytuacja ekonomiczna w kraju.

Obligacje

Obligacja jest to instrument finansowy (papier wartościowy), w którym jedna strona, zwana emitentem obligacji, stwierdza, że jest dłużnikiem drugiej strony, zwanej obligatariuszem (jest to właściciel obligacji) i zobowiązuje się wobec niego do wykupu obligacji. Emisja obligacji jest formą zaciągnięcia kredytu.

Kredytodawcą jest obligatariusz, czyli właściciel obligacji.
Kredytobiorcą jest emitent obligacji.

Cechy charakterystyczne **obligacji**:

- **termin wykupu** - jest to termin, po upływie którego emitent zobowiązany jest dokonać wykupu, tzn. zwrócić zaciągnięty kredyt właścicielowi obligacji;
- **wartość (cena) nominalna** - jest to wartość, którą emitent zwraca w dniu wykupu;
- **cena emisyjna** - jest to cena, po której obligacja jest sprzedawana w momencie emisji pierwszemu właścicielowi;
- **oprocentowanie** - określa wielkość odsetek od zaciągniętego kredytu; wyrażone jest w procentach wartości nominalnej; zwykle odsetki płacone są regularnie, np. co rok, co pół roku, co kwartał.

Podział **obligacji** ze względu na emitenta:

- obligacje skarbowe, emitowane przez Skarb Państwa;
- obligacje przedsiębiorstw;
- obligacje komunalne (emitowane przez gminy, związki gmin).

Podział **obligacji** ze względu na oprocentowanie:

- ❖ obligacje o stałym oprocentowaniu (DOS, SP, PS, DS, WS)
- ❖ obligacje o zmiennym oprocentowaniu (TZ, DZ, WZ, COI)
- ❖ obligacje zerokuponowe (OK)

Certyfikaty inwestycyjne:

Certyfikaty inwestycyjne, to papiery wartościowe emitowane przez **zamknięte fundusze inwestycyjne**. Są one papierami wartościowymi na okaziciela, dlatego mogą być notowane na giełdzie. Tak jak inne papiery wartościowe notowane na giełdzie podlegają codziennej wycenie rynkowej na sesjach giełdowych. Innym rodzajem wyceny certyfikatów inwestycyjnych jest ta, której cyklicznie dokonuje ich emitent. Wycena dokonywana jest z częstotliwością określoną w statucie, lecz nie rzadziej niż raz na 3 miesiące. Wynika ona z oszacowania wartości instrumentów finansowych, w które zainwestował fundusz.

Certyfikaty inwestycyjne:

Trzeba dodać, że paleta tych instrumentów jest znacznie większa niż w przypadku funduszy otwartych. Zamknięte fundusze inwestycyjne mogą inwestować m.in. w transakcje terminowe, prawa pochodne, waluty, a nawet udziały spółek z o.o., a więc lokaty niedostępne z mocy prawa dla funduszy otwartych. Możliwość inwestowania w instrumenty pochodne stwarza funduszom znacznie większe możliwości tworzenia zróżnicowanych strategii inwestycyjnych.

PRODUKTY STRUKTURYZOWANE DOSTĘPNE NA GPW	
instrument bazowy	emitent
Złoto	Raiffeisen Centrobank
Ropa naftowa Brent	Raiffeisen Centrobank
Indeks CECE liczony przez giełdę w Wiedniu, który zawiera akcje z rynku czeskiego, węgierskiego i polskiego	Raiffeisen Centrobank
Indeks CECEExt liczony przez giełdę w Wiedniu, który zawiera akcje z indeksu CECE@EUR oraz SETX - South-East Europe Traded Index (Słowenia, Chorwacja, Bułgaria i Rumunia)	Raiffeisen Centrobank
Indeks RDX liczony przez giełdę w Wiedniu, który zawiera ADRy i GDRy 10 największych spółek rosyjskich notowane na giełdzie we Frankfurcie	Raiffeisen Centrobank
Indeks DAX zawierający 30 największych spółek niemieckich	Raiffeisen Centrobank
Indeks DJ EuroStoxx 50	Raiffeisen Centrobank
Koszyk "Eastbasket Ukraine & Kazakhstan", który zawiera wybrane akcje z rynków ukraińskiego i kazachskiego	Raiffeisen Centrobank
Indeks ITX zawierający 30 największych pod względem kapitalizacji i free float'u spółek z Austrii, Polski, Czech, Słowacji, Węgier, Słowenii, Rumunii, Bułgarii i Chorwacji	ERSTE Bank
Indeks SOFIX (Bułgaria)	UniCredit CAIB
Indeks KTX (Kazachstan)	UniCredit CAIB
Indeks WIG20 (Polska)	UniCredit CAIB
Indeks RDX (Rosja)	UniCredit CAIB
Indeks ROTX (Rumunia)	UniCredit CAIB
Indeks BELEX15 (Serbia)	UniCredit CAIB
Indeks PFTS (Ukraina)	UniCredit CAIB
Obligacja strukturyzowana powiązana z rynkiem akcji, pieniężnym, towarowym oraz nieruchomości	Deutsche Bank London
Obligacja strukturyzowana powiązana z indeksem WIG20	Deutsche Bank London

stan na dzień 13.02.2007r.

Prawo poboru

Prawo to ma zastosowanie w przypadku nowej emisji akcji przez spółkę. Oznacza ono **przywilej pierwszeństwa** przy zakupie nowych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy. Prawo to jest o tyle istotne, że w przypadku objęcia takiej emisji przez nowy krąg akcjonariuszy nastąpiłoby tzw. rozwodnienie kapitału, czyli procentowe zmniejszenie udziału dotychczasowych akcjonariuszy w stosunku do całkowitej sumy kapitału akcyjnego. Korzystając z prawa poboru mają oni możliwość zachowania dotychczasowego stanu posiadania w spółce akcyjnej. Ważną cechą prawa poboru jest to, że może ono być przedmiotem obrotu jako samodzielny papier wartościowy. Oznacza to, że dotychczasowi posiadacze starych akcji mogą zrezygnować z prawa objęcia nowych akcji sprzedając to prawo na giełdzie. Jednocześnie ci, którzy chcieliby nabyć akcje nowej emisji spółki, a przedtem nie byli jej akcjonariuszami, kupując prawa poboru mają taką możliwość.

Prawo do akcji

Długi czas, jaki upływa od momentu zapisania się na akcje nowej emisji oferowane w publicznej subskrypcji do pierwszego notowania na giełdzie zniechęca wielu potencjalnych inwestorów do ich nabywania. Nie mogą oni bowiem ich sprzedać przed faktycznym otrzymaniem, a wydanie akcji może nastąpić - zgodnie z kodeksem handlowym - dopiero po ich sądowej rejestracji. Gdy to nastąpi, należy jeszcze akcje nowej emisji zarejestrować w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych oraz doprowadzić do rozpoczęcia ich notowania na giełdzie. W sumie może to trwać i kilka tygodni.

Aby jeszcze przed pierwszym notowaniem akcji stworzyć możliwość wycofania się z dokonanej inwestycji tym, którym przydzielono nowe akcje, a jednocześnie dać możliwość ich nabycia tym, którzy nie dokonali tego w publicznej subskrypcji, Giełda Papierów Wartościowych wprowadziła do obrotu giełdowego nowy na polskim rynku kapitałowym instrument finansowy, a mianowicie prawo do nowych akcji.

Kontrakty terminowe

Kontrakt terminowy jest umową, w której kupujący zobowiązuje się do zakupu w przyszłości określonego towaru, zwanego instrumentem bazowym. Sprzedający zobowiązuje się natomiast do sprzedania określonego w kontrakcie instrumentu bazowego. Instrumentami bazowymi mogą być akcje, waluty, indeksy giełdowe, a właściwie dowolne wartości ekonomiczne, które można wyliczyć w sposób nie budzący wątpliwości.

Kontrakty terminowe

Chociaż sprzedaż lub kupno kontraktu terminowego oznacza **zobowiązanie** się do dostawy lub odbioru w przyszłości określonego instrumentu bazowego, to w przypadku kontraktów terminowych notowanych na GPW regulowanie ewentualnych zobowiązań następuje w postaci **rozliczenia pieniężnego**.

Zawierający transakcje terminowe na indeksy mają określone poglądy na to, jak kształtować się będzie wartość tych indeksów. **Kupujący** zakłada, że indeks będzie rósł, **sprzedający** jest natomiast przekonany, że będzie spadać.

W ostatecznym rozrachunku zysk osiąga ten, którego przewidywania były słuszne.

Kontrakty terminowe

O inwestorze, który kupił lub sprzedał kontrakt terminowy mówi się, że ma otwartą pozycję. Może on ją utrzymać do dnia wykonania kontraktu lub też w każdej chwili wycofać się z rynku (zamknąć pozycję).

Jeżeli kupił kontrakt z terminem wykonania w marcu 2009 r., aby zamknąć pozycję musi sprzedać kontrakt z tym samym terminem wykonania. Jeżeli sprzedał kontrakt, aby zamknąć pozycję musi go kupić.

Opcje

Opcja to umowa odpłatna, w której jedna strona zobowiązuje się – za wynagrodzeniem (zwanym premią) – do zawarcia w przyszłości (w określonym dniu lub do określonej daty) umowy sprzedaży określonego papieru wartościowego po ustalonej cenie. Opcja jest niesymetrycznym prawem pochodnym, gdyż nabywca opcji ma prawo (nie obowiązek) do wypełnienia warunków umowy, natomiast wystawca jest zobowiązany do jej spełnienia.

NABYWCA

OPCJA KUPNA

Prawo do kupna

OPCJA SPRZEDAŻY

Prawo do sprzedaży

WYSTAWCA

**Zobowiązanie
do sprzedaży**

**Zobowiązanie
do kupna**

Czynniki i jego zmiana	Wartość opcji kupna	Wartość opcji sprzedaży
WIG20 rośnie	rośnie	maleje
WIG20 maleje	maleje	rośnie
Zwiększa się zmienność WIG20 (większe zmiany ceny)	rośnie	rośnie
Zmniejsza się zmienność WIG20 (mniejsze zmiany ceny)	maleje	maleje
Zbliża się termin wygaśnięcia (zmniejsza się czas ważności opcji)	maleje	maleje

Jednostki indeksowe

Jednostka indeksowa- to papier wartościowy, który naśladuje zachowania danego indeksu.

Jednostki indeksowe, którymi handluje się na warszawskiej giełdzie oparte są na indeksie WIG20 odzwierciedlającym zmiany kursów akcji 20 największych i najbardziej płynnych spółek giełdowych. Instrument ten nosi nazwę MiniWIG20. Wartość jednej jednostki indeksowej jest wyrażana w złotych i stanowi 1/10 wartości indeksu WIG20. Nabycie MiniWIG20 odpowiada inwestycji w portfel 20 akcji wchodzących w skład tego indeksu.

W zależności od przewidywanego przez inwestora trendu, może on kupować lub wystawiać jednostki. W pierwszym przypadku inwestor będzie zarabiał na wzrostach i tracił na spadkach indeksu, w drugim - odwrotnie.

Beskidzki Dom Maklerski S.A.

POK Kraków

ul. Szlak 67

Tel. 012 423 22 21

Email: pokkrakow@bdm.pl

SERDECZNIE ZAPRASZAMY

nasze placówki

Centrala Bielsko-Biała

POK Katowice

POK Kraków

POK Warszawa

POK Wrocław

POK Tychy

POK Jastrzębie Zdrój

POK Kęty

POK Lubin

POK Tarnów

www.bdm.pl

Gramy dla Ciebie
We play for you